

SEANCES DU MARDI 21 JUIN 1994
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 21 JUNI 1994

MATIN

SOMMAIRE:

EXCUSES:

Page 2489.

ORDRE DES TRAVAUX:

Page 2489.

PROJETS DE LOI ET PROPOSITION DE RESOLUTION
(Discussion):

Projet de loi portant approbation du protocole portant modification de la loi uniforme Benelux sur les marques, signé à Bruxelles le 2 décembre 1992.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Hatry, rapporteur, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2489.

Discussion et vote des articles, p. 2491.

Projet de loi portant approbation du protocole d'adhésion de la République hellénique à l'Union de l'Europe occidentale, et annexe, faits à Rome le 20 novembre 1992.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Péciaux, rapporteur, Benker, Mme Maes, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2491.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2493.

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la Roumanie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6 et 7, annexes I à XIX inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 1er février 1993;

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1993-1994
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1993-1994

OCHTEND

INHOUDSOPGAVE:

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 2489.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN:

Bladzijde 2489.

ONTWERPEN VAN WET EN VOORSTEL VAN RESOLUTIE
(Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol houdende wijziging van de eenvormige Beneluxwet op de merken, ondertekend te Brussel op 2 december 1992.

Algemene beraadslaging. — *Spreekers*: de heer Hatry, rapporteur, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2489.

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2491.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol inzake toetreding van de Helleense Republiek tot de Westeuropese Unie, en bijlage, gedaan te Rome op 20 november 1992.

Algemene beraadslaging. — *Spreekers*: de heren Péciaux, rapporteur, Benker, mevrouw Maes, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2491.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2493.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en Roemenië anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, bijlagen I tot en met XIX, en slotakte, gedaan te Brussel op 1 februari 1993;

2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la république de Bulgarie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, annexes I à XVI inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 8 mars 1993.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Verschueren, rapporteur, Bougard, Péciaux, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2493.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2495.

Projet de loi portant approbation de la Convention sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination, et protocoles I, II et III, faits à Genève le 10 octobre 1980.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Van Wambeke, rapporteur, Benker, Pataer, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2496.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2498.

Projet de loi portant approbation de la Convention entre le royaume de Belgique et la république populaire du Bangladesh tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 18 octobre 1990.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Geens, rapporteur, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2498.

Discussion et vote de l'article unique, p. 2499.

Proposition de résolution sur la percée de la démocratie en Afrique du Sud.

Discussion. — *Orateurs*: MM. Benker, rapporteur, Pataer, Hatry, Valkeniers, Benker, Raes, p. 2499.

Discussion de l'amendement. — *Orateur*: M. Pataer, p. 2506.

APRES-MIDI (Première séance)

SOMMAIRE:

PRESTATION DE SERMENT DE S.A.R. LE PRINCE PHILIPPE, DUC DE BRABANT:

Page 2507.

APRES-MIDI (Seconde séance)

SOMMAIRE:

CONGE:

Page 2511.

EXCUSES:

Page 2511.

2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en de republiek Bulgarije anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, bijlagen I tot en met XVI, en slotakte, gedaan te Brussel op 8 maart 1993.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Verschueren, rapporteur, Bougard, Péciaux, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2493.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2495.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, en protocollen I, II en III, gedaan te Genève op 10 oktober 1989.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Van Wambeke, rapporteur, Benker, Pataer, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2496.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2498.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en de volksrepubliek Bangladesh tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 18 oktober 1990.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heer Geens, rapporteur, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2498.

Beraadslaging en stemming over het enig artikel, blz. 2499.

Voorstel van resolutie betreffende de doorbraak van de democratie in Zuid-Afrika.

Beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Benker, rapporteur, Pataer, Hatry, Valkeniers, Benker, Raes, blz. 2499.

Beraadslaging over het amendement. — *Spreker*: de heer Pataer, blz. 2506.

NAMIDDAG (Eerste zitting)

INHOUDSOPGAVE:

EEDAFLEGGING VAN Z.K.H. PRINS FILIP, HERTOG VAN BRABANT:

Bladzijde 2507.

NAMIDDAG (Tweede zitting)

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2511.

VERONTSCHULDIGD:

Bladzijde 2511.

COMMUNICATIONS:

Page 2511.

1. Cour d'arbitrage.
2. Union européenne.

NATURALISATIONS (Demandes):

Prise en considération, p. 2511.

Résultat du scrutin, p. 2528.

PROJETS DE LOI (Votes):

Projet de loi portant approbation des actes internationaux suivants:

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la Roumanie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6 et 7, annexes I à XIX inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 1er février 1993;
2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la république de Bulgarie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, annexes I à XVI inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 8 mars 1993, p. 2512.

Projet de loi portant approbation de la Convention sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination, et protocoles I, II et III, faits à Genève le 10 octobre 1980, p. 2512.

Projet de loi portant approbation du protocole portant modification de la loi uniforme Benelux sur les marques, signé à Bruxelles le 2 décembre 1992, p. 2512.

Projet de loi portant approbation du protocole d'adhésion de la République hellénique à l'Union de l'Europe occidentale, et annexe, faits à Rome le 20 novembre 1992, p. 2513.

Projet de loi portant approbation de la Convention entre le royaume de Belgique et la république populaire du Bangladesh tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 18 octobre 1990, p. 2514.

PROPOSITION DE RESOLUTION (Votes):

Proposition de résolution sur la percée de la démocratie en Afrique du Sud.

Vote réservé, p. 2514.

Vote sur la proposition de résolution, p. 2516.

Explications de votes: *Orateurs*: MM. Verreycken, Valkeniers, Loones, Hatry, p. 2515.

MOTION (Vote):

Motion pure et simple déposée en conclusion de l'interpellation de M. Maertens au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, développée le 16 juin 1994, p. 2516.

Justification de vote: *Orateur*: M. de Donnée, p. 2517.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 2511.

1. Arbitragehof.
2. Europese Unie.

NATURALISATIES (Verzoeken):

Inoverwegingneming, blz. 2511.

Uitslag van de geheime stemming, blz. 2528.

ONTWERPEN VAN WET (Stemmingen):

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van volgende internationale akten:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en Roemenië anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, bijlagen I tot en met XIX, en slotakte, gedaan te Brussel op 1 februari 1993;
2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en de republiek Bulgarije anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, bijlagen I tot en met XVI, en slotakte, gedaan te Brussel op 8 maart 1993, blz. 2512.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, en protocollen I, II en III, gedaan te Genève op 10 oktober 1980, blz. 2512.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol houdende wijziging van de eenvormige Beneluxwet op de merken, ondertekend te Brussel op 2 december 1992, blz. 2512.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol inzake toetreding van de Helleense Republiek tot de Westeuropese Unie, en bijlage, gedaan te Rome op 20 november 1992, blz. 2513.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en de volksrepubliek Bangladesh tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 18 oktober 1990, blz. 2514.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Stemmingen):

Voorstel van resolutie betreffende de doorbraak van de democratie in Zuid-Afrika.

Aangehouden stemming, blz. 2514.

Stemming over het voorstel van resolutie, blz. 2516.

Stemverklaringen: *Sprekers*: de heren Verreycken, Valkeniers, Loones, Hatry, blz. 2515.

MOTIE (Stemming):

Eenvoudige motie ingediend tot besluit van de op 16 juni 1994 gehouden interpellatie van de heer Maertens tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu, blz. 2516.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer de Donnée, blz. 2517.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Vandenberghe au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la signature et la ratification des protocoles additionnels à la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ».

Orateurs: M. Vandenberghe, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2517.

Interpellation de M. Van Wambeke au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « le pacte européen de stabilité ».

Orateurs: MM. Van Wambeke, Timmermans, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2519.

Interpellation de M. Bougard au Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur « la démission de la communauté internationale devant la tragédie rwandaise et la nécessité pour les pays de l'Union européenne de prendre des initiatives urgentes ».

Orateurs: MM. Bougard, Kuijpers, Mme Maes, M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères, p. 2521.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant septième ajustement du budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1993 — Section 33 — « Communications et Infrastructure ».

Discussion et vote des articles, p. 2528.

Projet de loi portant deuxième ajustement du budget général des Dépenses de l'année budgétaire 1994 — Section 33 — « Communications et Infrastructure ».

Discussion et vote des articles, p. 2529.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 2529.

M. De Loor. — Proposition de loi modifiant la loi du 19 juillet 1976 instituant un congé pour l'exercice d'un mandat politique.

M. D'hondt. — Proposition de loi modifiant l'article 11bis de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux handicapés.

M. Erdman. — Proposition de loi spéciale complétant l'article 92bis, § 4quater, de la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 2530.

M. Cuyvers au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « le choix de sites possibles pour l'évacuation de déchets faiblement radioactifs ».

M. Dufour au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « l'accès à la justice ».

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Vandenberghe tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « de ondertekening en de ratificatie van de bij het Europese Verdrag voor de rechten van de mens toegevoegde protocollen ».

Sprekers: de heer Vandenberghe, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2517.

Interpellatie van de heer Van Wambeke tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het Europees pact van stabiliteit ».

Sprekers: de heren Van Wambeke, Timmermans, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2519.

Interpellatie van de heer Bougard tot de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over « het afzijdig blijven van de internationale gemeenschap bij het Ruandese drama en de dringende noodzaak voor de landen van de Europese Unie om initiatieven te nemen ».

Sprekers: de heren Bougard, Kuijpers, mevrouw Maes, de heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, blz. 2521.

ONTWERPEN VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van wet houdende zevende aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1993 — Sectie 33 — « Verkeer en Infrastructuur ».

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2528.

Ontwerp van wet houdende tweede aanpassing van de Algemene Uitgavenbegroting van het begrotingsjaar 1994 — Sectie 33 — « Verkeer en Infrastructuur ».

Beraadslaging en stemming over de artikelen, blz. 2529.

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 2529.

De heer De Loor. — Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat.

De heer D'hondt. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 11bis van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten.

De heer Erdman. — Voorstel van bijzondere wet tot aanvulling van artikel 92bis, § 4quater, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 2530.

De heer Cuyvers tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de keuze van mogelijke sites voor de berging van laag radioactief afval ».

De heer Dufour tot de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over « de toegankelijkheid van het gerecht ».

SEANCE DU MATIN — OCHTENDVERGADERING

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 5 m.
De vergadering wordt geopend om 10 h 5 m.

EXCUSES — VERONTSCHULDIGD

MM. Bosman, pour raisons familiales; Baudson, Collignon, Taminiaux, pour d'autres devoirs; Hismans, pour raison de santé; Laverge, à l'étranger, et Leclercq, pour devoirs professionnels, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Bosman, om familieaangelegenheden; Baudson, Collignon, Taminiaux, wegens andere plichten; Hismans, om gezondheidsredenen; Laverge, in het buitenland, en Leclercq, wegens ambtsplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden stelt voor volgende punten toe te voegen aan onze agenda.

Dinsdag 21 juni 1994, 's ochtends om 10 uur.

Ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en de volksrepubliek Bangladesh tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 18 oktober 1990.

's Namiddags om 16 uur.

Stemming over de moties ingediend tot besluit van de op 16 juni 1994 gehouden interpellatie van de heer Maertens tot de minister van Maatschappelijke Integratie, Volksgezondheid en Leefmilieu.

Woensdag 22 juni 1994, 's ochtends om 10 uur.

Voorstel van resolutie inzake spoedverlof om gewichtige redenen te verlenen aan de dienstplichtigen van de lichten 1993 en vorige.

Donderdag 23 juni 1994, 's ochtends om 10 uur.

Ontwerp van wet houdende de ontbinding van het Nationaal Waarborgfonds inzake kolenmijn schade.

Ontwerp van wet tot wijziging van artikel 52 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming. (Over te zenden door de Kamer van volksvertegenwoordigers.)

Mesdames, messieurs, la commission du Travail parlementaire propose d'ajouter à l'ordre du jour les points suivants.

Mardi 21 juin 1994, le matin à 10 heures.

Projet de loi portant approbation de la convention entre le royaume de Belgique et la république populaire du Bangladesh tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 18 octobre 1990.

L'après-midi à 16 heures.

Vote sur les motions déposées en conclusion de l'interpellation de M. Maertens au ministre de l'Intégration sociale, de la Santé publique et de l'Environnement, développée le 16 juin 1994.

Mercredi 22 juin 1994, le matin à 10 heures.

Proposition de résolution relative aux congés d'urgence pour motifs graves à octroyer aux miliciens des levées 1993 et antérieures.

Jeudi 23 juin 1994, le matin à 10 heures.

Projet de loi portant dissolution du Fonds national de garantie pour la réparation des dégâts houillers.

Projet de loi modifiant l'article 52 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse. (A transmettre par la Chambre des représentants.)

Le Sénat est-il d'accord sur cet ordre des travaux?

Is de Senaat het eens met deze regeling van de werkzaamheden? (Instemming.)

Il en est donc ainsi décidé.

Dan is hiertoe besloten.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL HOUDENDE WIJZIGING VAN DE EENVORMIGE BENELUXWET OP DE MERKEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 2 DECEMBER 1992

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE PORTANT MODIFICATION DE LA LOI UNIFORME BENELUX SUR LES MARQUES, SIGNÉ A BRUXELLES LE 2 DECEMBRE 1992

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol houdende wijziging van de eenvormige Beneluxwet op de merken, ondertekend te Brussel op 2 december 1992.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du protocole portant modification de la loi uniforme Benelux sur les marques, signé à Bruxelles le 2 décembre 1992.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Hatry (PRL), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik breng namens de commissie mondeling verslag uit aangezien ons de tijd ontbrak om een schriftelijk verslag voor te bereiden.

In een heel beknopte uiteenzetting heeft de minister enkele hoofdpunten onderstreept. Tijdens de vergadering van de Ministerraad van 8 november 1993 werd na advies van de Raad van State besloten een voorontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol houdende wijziging van de eenvormige Beneluxwet op de merken, ondertekend te Brussel op 2 december 1992, ter ondertekening voor te leggen aan het Staatshoofd met het oog op de indiening hiervan in de Senaat.

De regeringen van de drie Beneluxlanden hebben ingestemd met enkele belangrijke aanpassingen van de merkenwet.

Allereerst wordt de Beneluxwet afgestemd op de Europese richtlijn van 21 december 1988 betreffende de aanpassing van het merkenrecht van de lidstaten.

Het protocol voorziet ook in het invoeren van meer efficiënte maatregelen ter bestrijding van het namaken van merkproducten.

Tenslotte wordt het Benelux-Merkenbureau opgedragen de inschrijving te weigeren van gedeponeerde merken die louter beschrijvend zijn, geen enkel onderscheidend vermogen hebben of die het publiek kunnen misleiden.

De uitvoering van het protocol brengt geen specifieke uitgaven mee aangezien de inschrijving van merken geschiedt door het Benelux-Merkenbureau, een autonoom internationaal orgaan dat werkt op kostendekkende basis en waaraan de Beneluxlanden geen bijdragen betalen.

Au cours du débat, un membre a fait remarquer que le projet de loi a été déposé le 14 juin 1994 et que, cependant, dans l'exposé des motifs, figure encore une phrase ainsi libellée: « Ensuite, il a été jugé utile de prévoir déjà dans la loi uniforme sur les marques les dispositions qui permettront de prendre en considération, d'une part, les marques communautaires, conformément à la proposition d'un règlement du Conseil (...) dont l'adoption peut être escomptée au cours de l'année 1993... »

Cela signifie, bien entendu, qu'aucune des trois administrations ni aucun des trois cabinets ministériels qui sont signataires du projet de loi déposé au Sénat n'ont eu le temps, l'occasion ou le désir de relire le texte et de l'adapter au fait qu'en juin 1994, on ne peut évidemment plus prévoir quoi que ce soit pour l'année 1993. Ce membre souligne que c'est l'exemple d'une négligence qu'on a déjà eu l'occasion de relever dans d'autres projets de loi émanant du ministère des Affaires économiques et qui ont également dû être renvoyés à ce département.

Le ministre a proposé de corriger ce texte et je suppose qu'au cours de la présente session, il en sera ainsi.

Un autre membre de la commission a souligné qu'un choix devait être opéré, au niveau des institutions communautaires, entre un règlement ou une directive. Le règlement assure une transposition immédiate et uniforme de l'ensemble des dispositions qu'il comporte, sans transition par une législation nationale dans les douze Etats de la Communauté. La directive, par contre, laisse le libre choix aux Etats membres à des adaptations à la

situation nationale de chaque pays, mais entraîne le respect du temps nécessaire à la transposition des dispositions en cause dans les législations nationales.

Compte tenu de l'évolution vers un Etat fédéral, ce membre signale qu'à son estime un règlement serait, dans de nombreux cas, préférable à une directive, parce qu'il assure l'application immédiate et la transposition dans la législation nationale des décisions communautaires, sans la perte de temps éventuellement due aux Etats fédérés.

Le ministre a marqué son accord sur cette orientation, d'autant plus qu'un règlement garantirait l'uniformité quant à l'application du texte dans l'ensemble des pays de la Communauté. Il est évident que, dans cette optique, une adaptation aux spécificités de chaque Etat membre de la Communauté ne serait plus possible.

Un deuxième débat a porté sur l'opportunité de passer par des formules de type Benelux qui, dans le cas concret de l'accord commun sur les marques, fut la source de retards.

Dans les discussions qui ont suivi, il fut montré à quel point la création du Benelux, qui aura cette année cinquante années d'existence, le Traité ayant été signé à Londres en 1944 par des pays qui étaient à peu près certains de revenir sur la scène européenne et d'y exercer le pouvoir, fut cependant, avant tout, un acte de confiance dans l'avenir de l'Europe et de la fédération de cette dernière.

Cinquante ans plus tard, peut-on encore juger que le Benelux remplit un rôle utile, alors que, dans de très nombreuses tâches, il est dépassé par la Communauté européenne? On peut également s'interroger sur l'opportunité de passer par les phases de type Benelux, alors qu'elles sont cause de retard, comme dans le cas concret qui nous occupe aujourd'hui.

Etant donné la brièveté du débat en commission, le problème n'a pu être tranché. Le ministre a cependant souligné que les gouvernements du Benelux ont confié à six personnalités le soin de dresser un rapport sur les perspectives d'avenir de ce premier type de structure fédérale dont l'Europe s'est dotée et dont nous pouvons souligner à quel point il fut un précurseur, une image de ce que pourrait être plus tard une intégration s'étendant à des pays beaucoup plus nombreux, avec un degré de supranationalité bien plus élevé que le Benelux — ce dernier n'a, en effet, jamais été doté que d'un secrétariat — des définitions de politiques tant à l'échelon de la Communauté européenne que de la CEEA ou de l'EURATOM, et la création d'éléments supranationaux comme la Commission européenne ou la Cour de justice, qui n'avaient pas leur pareil dans la structure de Benelux.

A l'issue du rapport qui sera établi par les personnalités désignées par les gouvernements, un débat devra certainement être à nouveau engagé sur cette question; le Parlement en sera probablement saisi.

L'examen des articles n'a pas donné lieu à d'autres observations. Ceux-ci, ainsi que l'ensemble du projet de loi, ont été adoptés à l'unanimité des treize membres présents à la commission des Affaires étrangères. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de rapporteur voor de bereidwilligheid waarmee hij zijn mondeling verslag heeft uitgebracht. Ik betreur met hem de fout die in de memorie van toelichting is geslopen. Aangezien er toch wel wat haast bij is, stel ik voor in de derde paragraaf van de memorie van toelichting de woorden « dat mogelijk nog in 1993 zal worden aangenomen » te vervangen door « dat mogelijk nog in 1994 zal worden aangenomen ».

Pour le reste, je confirme qu'il était impossible de traduire immédiatement la directive européenne en législation nationale car, comme convenu en 1962, nous devons tenir compte des obligations légales qui nous étaient imposées dans le cadre du Benelux.

Par ailleurs, les trois gouvernements ont effectivement décidé de demander à six personnalités — trois fois deux — de bien vouloir examiner les possibilités d'avenir offertes par le Benelux en prenant principalement en compte l'important développement de l'Union européenne.

Dès que le rapport sera présenté, les gouvernements se concerteront. Pour ma part, je suis prêt à tenir le Sénat informé des discussions qui seront entamées en la manière.

M. le Président. — La parole est au rapporteur.

M. Hatry (PRL), rapporteur. — Monsieur le Président, je suppose que le fait de remplacer « année 1993 » par « année 1994 » dans le document introduit par le Gouvernement peut être considéré comme une correction de texte et que, dès lors, il n'est pas nécessaire de déposer un amendement en la matière.

M. le Président. — En effet, monsieur Hatry.

Le Sénat est-il d'accord sur cette correction de texte ? (*Assentiment.*)

Il en sera donc ainsi.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé :

Article 1er. Le protocole, signé à Bruxelles le 2 décembre 1992, portant modification de la loi uniforme Benelux sur les marques, annexée à la Convention Benelux en matière de marques de produits du 19 mars 1962 et modifiée par le protocole signé à Bruxelles le 10 novembre 1983, sortira son plein et entier effet.

Artikel 1. Het protocol, ondertekend te Brussel op 2 december 1992, houdende wijziging van de eenvormige Beneluxwet op de merken, gevoegd bij het Benelux-Verdrag inzake warenmerken van 19 maart 1962 en gewijzigd door het protocol ondertekend te Brussel op 10 november 1983, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 2. Les modifications que le protocole du 2 décembre 1992, visé à l'article 1er, apporte à la loi uniforme Benelux sur les marques, sont introduites dans la législation, dans les textes en langue française et néerlandaise.

Art. 2. De wijzigingen welke het in artikel 1 bedoelde protocol van 2 december 1992 in de eenvormige Beneluxwet op de merken aanbrengt, worden in de wetgeving opgenomen in de Nederlandse en de Franse tekst.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 3. L'article 2 de la présente loi entre en vigueur aux dates d'entrée en vigueur des différentes dispositions du protocole visé à l'article 1er.

Art. 3. Artikel 2 van deze wet treedt in werking op de data waarop de onderscheiden bepalingen van het in artikel 1 vermelde protocol in werking treden.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DU PROTOCOLE D'ADHESION DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE A L'UNION DE L'EUROPE OCCIDENTALE, ET ANNEXE, FAITS A ROME LE 20 NOVEMBRE 1992

Discussion et vote de l'article unique

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET PROTOCOL INZAKE TOETREDING VAN DE HELLEENSE REPUBLIEK TOT DE WESTEUROPESE UNIE, EN BIJLAGE, GEDAAN TE ROME OP 20 NOVEMBER 1992

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

M. le Président. — Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation du protocole d'adhésion de la République hellénique à l'Union de l'Europe occidentale, et annexe, faits à Rome le 20 novembre 1992.

Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol inzake toetreding van de Helleense Republiek tot de Westeuropese Unie, en bijlage, gedaan te Rome op 20 november 1992.

La discussion générale est ouverte.

De algemene beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Péciaux (PS), rapporteur. — Monsieur le Président, le Traité sur l'Union européenne, signé à Maastricht le 7 février 1992, prévoit l'élaboration d'une politique étrangère et de sécurité commune qui inclut l'ensemble des questions relatives à la sécurité de l'Union européenne, y compris la définition à terme d'une politique de défense commune, qui pourrait conduire, le moment venu, à une défense commune.

M. Seeuws, vice-président, prend la présidence de l'assemblée

A ce propos, l'Union demande à l'Union de l'Europe occidentale — UEO —, qui fait dorénavant partie intégrante du développement de l'Union européenne, d'élaborer et de mettre en œuvre les décisions et les actions de l'Union qui ont des implications dans le domaine de la sécurité et de la défense.

Il apparaît donc clairement qu'à l'heure actuelle, tous les membres de la Communauté européenne s'intéressent de plus en plus à la dimension européenne de la sécurité. Dès lors, l'UEO se développe en tant que composante de défense de l'Union européenne et comme moyen de renforcer le pilier européen de l'Alliance atlantique. A cette fin, elle formulera une politique de défense européenne commune et veillera à sa mise en œuvre concrète en développant plus avant son propre rôle opérationnel.

Dans ce contexte, l'adhésion de la Grèce à l'UEO s'inscrit entièrement dans la perspective de la réalisation de l'Union européenne. Rappelons que la Grèce est membre de l'Alliance atlantique depuis 1952 et qu'elle a adhéré à la Communauté européenne en 1981.

Au moment où notre Parlement est amené à approuver le protocole d'adhésion de la Grèce à l'UEO, il importe de mentionner que la défense commune, telle qu'elle est stipulée dans l'article 5 du Traité de Bruxelles, constitue un élément central des engagements des Etats membres de l'UEO. L'adhésion de la Grèce aura pour effet de renforcer la vocation européenne de ce pays, en l'associant étroitement à la défense des intérêts de la sécurité européenne, dans le cadre de l'UEO.

La possibilité, pour la Grèce, d'invoquer l'article 5 du Traité de Bruxelles contre une éventuelle agression turque posait pourtant problème. Cette question put cependant être réglée avant même que les négociations démarrent, grâce à l'insertion, dans la Déclaration de Petersberg, d'une disposition qui prévoit que les garanties de sécurité et les engagements de défense qui figurent dans les traités relatifs à l'UEO et à l'OTAN se renforcent mutuellement et ne sauraient être invoqués par ceux qui souscrivent à la partie III

de la Déclaration de Petersberg dans le cas où des différends surviendraient entre les Etats membres de l'une ou l'autre des deux organisations de sécurité.

L'adhésion de la Grèce représente un substantiel progrès dans la voie du renouveau de l'UEO.

Au cours de l'exposé en commission des Affaires étrangères, M. le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères a mis l'accent sur le statut de chaque membre de l'UEO. Il a rappelé que des pays membres de l'Union européenne sont membres de l'OTAN, que d'autres pays membres de l'Union européenne, non membres de l'OTAN, se voient conférer le statut d'observateurs et, enfin, que des pays non membres de l'Union européenne et membres de l'OTAN se voient conférer le statut de membres associés.

Au cours du débat, un parlementaire s'est déclaré ouvert à l'adhésion de la Grèce à l'UEO, ce qui renforcera l'Union européenne. Il a ajouté qu'il convenait toutefois de rehausser le prestige de l'Europe.

Le même collègue a regretté que les élargissements successifs de l'UEO soient communiqués par la presse et non par le Gouvernement.

Un autre parlementaire a mis l'accent sur les difficultés qui pourraient survenir entre la Grèce et la Turquie. Selon lui, c'est le point faible du système d'alliance.

Un membre a rappelé l'impérieuse nécessité de respecter les droits de l'homme: «Qu'en est-il d'un pays qui ne tolère pas l'objection de conscience et fait mentionner la religion de ses ressortissants sur les cartes d'identité? Quelle est l'attitude vis-à-vis de la Macédoine? Dans ce contexte, qu'apportera l'entrée de la Grèce à l'UEO?»

Dans sa réponse, le Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères signale que l'UEO agira de façon de plus en plus indépendante en relation positive avec l'OTAN. En réponse aux questions posées ci-avant, chacun espère des solutions rapides.

En sa qualité de vice-président de l'assemblée parlementaire de l'UEO, votre rapporteur se réjouit d'avoir pu présenter ce projet d'adhésion de la Grèce à l'UEO et souhaite de tout cœur que l'assemblée du Sénat témoigne de la même sympathie à l'égard de ce projet qui a été adopté en commission par onze voix pour et une abstention. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Benker.

M. Benker (Ecolo). — Monsieur le Président, je me sens très mal à l'aise pendant la discussion de ce projet. En effet, l'attitude de la Grèce me dérange profondément sur plusieurs points.

Tout d'abord, dans ce pays, les droits de l'homme ne sont pas respectés, comme l'a indiqué le rapporteur, puisque la religion est mentionnée sur les cartes d'identité des Grecs. En outre, ils ne peuvent être objecteurs de conscience, et de nombreux jeunes Grecs passent des années en prison pour cette raison.

Deuxièmement, l'UEO, qui a comme objectif la défense commune, se trouve dans une situation difficile, en raison de l'attitude du gouvernement grec vis-à-vis de la Macédoine. Nous avons déjà émis des remarques à ce propos, et je n'y reviendrai pas.

J'évoquerai aussi les problèmes du surarmement en Grèce et en Turquie.

Nous tenons également à dénoncer l'attitude de la Grèce qui bloque des produits semi-finis provenant d'un pays de la Communauté et en transit vers un autre membre de l'Union européenne. Nous sommes perplexes devant l'incapacité de l'Union européenne à débloquer cette situation.

Ecolo et Agalev souhaitent envoyer un signal à la Grèce. C'est la raison pour laquelle nous nous abstiendrons lors du vote du projet de loi relatif à ce protocole d'adhésion à l'UEO. Nous pensons qu'il faut clairement faire savoir au gouvernement grec que les pays de l'UEO n'approuvent pas sa politique extérieure envers la Macédoine. Il faut faire prendre conscience à la Grèce et à la Turquie qu'aucun pays de l'OTAN ne les soutiendra en cas de conflit. Il faut également faire interdire l'inscription de la religion

sur les cartes d'identité, car c'est contraire aux droits de l'homme. Enfin, nous déplorons particulièrement le surarmement qui a lieu actuellement dans cette région en crise, surarmement qui constitue un réel danger pour les années à venir. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Maes.

Mevrouw Maes (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de rapporteur heeft in zijn verslag duidelijk gemaakt welke standpunten in de commissie verdedigd werden. Ik ga dat dus niet overdoen. Namens de Volksunie wil ik toch een paar gedachten naar voren brengen en ook de heer Benker op een aantal punten bijvallen.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, sinds u minister van Buitenlandse Zaken bent, bent u voortdurend geplaagd met de kwestie Macedonië. Niemand beseft beter dan u hoe moeilijk deze kwestie ligt in de publieke opinie in Griekenland, maar ook hoe ontgoocheld de westerse publieke opinie in het algemeen is over het gebrek aan politieke eensgezindheid in de Europese Unie over deze zaak. De Europese Unie moet ons inziens prioriteit verlenen aan een gemeenschappelijke visie op de buitenlandse politiek. Zowel in het Europees als in het Belgisch Parlement heeft de Volksunie steeds beklemtoond hoe belangrijk de politieke besluitvorming is voor de verdedigingspolitiek. Hiermee bedoelen wij niet dat gemeenschappelijke verdediging niet aanvaardbaar zou zijn. Wij wijzen er enkel op dat een gemeenschappelijke politiek altijd moet voorafgaan aan een gemeenschappelijke defensie. En juist hier ligt onze grote ontgoocheling.

De Europese publieke opinie is ontgoocheld door het gebrek aan een gemeenschappelijke visie inzake buitenlandse politiek. Dit kwam op de meest dramatische wijze tot uiting in de benadering van de oorlog in ex-Joegoslavië, in de diverse wijzen waarop gereageerd werd op het tot stand komen van aparte Staten binnen ex-Joegoslavië, en, tenslotte, vooral in de onmacht ten aanzien van Bosnië-Herzegovina.

Er werd hier ook al gesproken over het probleem van de overbewapening. Uit het verslag over de wapenhandel voor het jaar 1994 blijkt dat België zich inspanningen heeft getroost om inzake wapenhandel tot afspraken te komen binnen de Europese Unie. U was daar een van de grote promotoren van, mijnheer de Vice-Eerste minister. Op een aantal punten hebt u echter geen succes kunnen behalen. Dat is bijzonder jammer.

De lidstaten van de Europese Unie kanten zich ook meer en meer tegen de houding van de Turkse regering inzake het Koerdische probleem. Zo beklemtoonde Duitsland dat de problemen daar niet met de wapens kunnen worden opgelost. Desalniettemin gaan verschillende van onze partners in de Europese Unie door met het massaal leveren van wapens. Ook België blijft wapens leveren aan Turkije. De Volksunie is daartegen gekant, mijnheer de Vice-Eerste minister. Wij hopen dan ook dat de resolutie die hieromtrent door ons werd ingediend en mee werd ondertekend door verschillende collega's van andere partijen, binnenkort uitsluitend zal kunnen brengen, zodat de Regering zich kan beroepen op de democratische wil van het volk om de wapenhandel met Turkije metterdaad te beperken.

Tenslotte, is er de kwestie Afrika. Op het ogenblik is er nog geen gemeenschappelijke Europese wil om te komen tot een gemeenschappelijke politiek inzake Centraal-Afrika. De discussies in verband met Ruanda maken dat andermaal duidelijk. (*Protest van de heer Van Wambeke.*)

Ik weet dat dit u stoort, mijnheer Van Wambeke.

De heer Van Wambeke (CVP). — Wat heeft de Westeuropese Unie met Afrika te maken?

Mevrouw Maes (VU). — Ik ben al blij dat u naar mij luistert. Dat is toch al iets.

De heer Van Wambeke (CVP). — U was beter naar de commissievergaderingen gekomen om uw standpunten uiteen te zetten.

Mevrouw Maes (VU). — Ik begrijp het ongeduld van bepaalde collega's, maar de Volksunie is van oordeel dat er binnen de Europese Unie in de eerste plaats een gemeenschappelijke politiek moet

komen en niet een gemeenschappelijke defensie. Pas vanuit gemeenschappelijke buitenlandse politiek kan een geloofwaardige gemeenschappelijke defensie groeien. Indien geen rekening wordt gehouden met de democratische wil van het volk in heel West-Europa, zal de gemeenschappelijke verdediging op los zand gefundeerd zijn. De Volksunie pleit dus in de eerste plaats een andere prioriteit. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Claes, Vice-Premier ministre.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — Monsieur le Président, je tiens tout d'abord à remercier M. Pécriaux qui nous a livré un rapport très complet des discussions de commission.

A l'intention de M. Benker, je confirme les propos que j'ai tenus hier concernant les actions de la Belgique et le non-respect de certains droits de l'homme par un des États membres.

In het dossier-Macedonië hebben de lidstaten van de Europese Unie — Griekenland uitgezonderd — het bewijs geleverd dat een eensgezind optreden mogelijk is. Het embargo afgekondigd door Griekenland tegen Macedonië werd door elf lidstaten eensgezind afgekeurd en aan de Europese Commissie werd de opdracht gegeven dit dossier voor het Hof van justitie te brengen. Dat is intussen gebeurd en wij verwachten zeer vlug een uitspraak. In dit dossier kan men de Europese Unie dus geen gebrek aan eensgezindheid aanwrijven.

Het is weliswaar juist dat het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid nog meer cohesie moet vertonen. Ik dring er zake wel aan op enig geduld. Het Verdrag van Maastricht is nog maar van kracht sinds 1 november 1993. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat de tweede pijler van het verdrag intergouvernementele eensgezindheid is. Zolang die eensgezindheid er niet is, kan men niet overgaan tot een gemeenschappelijke actie.

Wat ex-Joegoslavië betreft, is er de jongste maanden onmiskenbaar een eensgezindheid tussen de Twaalf. Het front is verstevigd, ook naar de Verenigde Staten en Rusland toe. We hebben een paar, weliswaar kleine, successen geboekt. Ik verwijs naar Sarajevo, naar Mostar, naar de groep van experts die een gezamenlijke houding verdedigen tegenover de betrokken partijen in Bosnië. Er is dus een consensus gegroeid, te laat echter om de nadelige gevolgen van de Joegoslavische tragedie helemaal te kunnen opvangen.

Het Verdrag van Maastricht heeft het uitdrukkelijk over een gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en opent slechts een perspectief op een gemeenschappelijk defensiebeleid. Het verdrag bepaalt dat een interministeriële conferentie in 1996 eventueel over een defensiebeleid kan beslissen.

Indien die richting wordt gekozen dan is het instrument de WEU, zo zegt het verdrag. Verder dan dat staan wij vandaag niet. In de Senaat bestaat er weinig meningsverschil over dat een gemeenschappelijk buitenlands beleid een *conditio sine qua non* is voor een gemeenschappelijk defensiebeleid. Daar zijn we nog lang niet aan toe. België zal er in elk geval op de intergouvernementele conferentie voor pleiten dat van de consensusregel wordt afgeweken om een meer efficiënte besluitvorming mogelijk te maken. Er is dus nog een hele weg af te leggen naar een meer democratisch en efficiënt Europa dat in belangrijke politieke aangelegenheden met één stem spreekt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. Le protocole d'adhésion de la République hellénique à l'Union de l'Europe occidentale, et annexe, faits à Rome le 20 novembre 1992, sortiront leur plein et entier effet.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1993-1994
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1993-1994

Enig artikel. Het protocol inzake toetreding van de Helleense Republiek tot de Westeuropese Unie, en bijlage, gedaan te Rome op 20 november 1992, zullen volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN VOLGENDE INTERNATIONALE AKTEN:

1. EUROPA-OVEREENKOMST WAARBIJ EEN ASSOCIATIE TOT STAND WORDT GEBRACHT TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN EN HUN LIDSTATEN ENERZIJD EN ROEMENIE ANDERZIJD, PROTOCOLLEN 1, 2, 3, 4, 5, 6 EN 7, BIJLAGEN I TOT EN MET XIX, EN SLOTAKTE, GEDAAN TE BRUSSEL OP 1 FEBRUARI 1993;
2. EUROPA-OVEREENKOMST WAARBIJ EEN ASSOCIATIE TOT STAND WORDT GEBRACHT TUSSEN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN EN HUN LIDSTATEN ENERZIJD EN DE REPUBLIEK BULGARIJE ANDERZIJD, PROTOCOLLEN 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 EN 8, BIJLAGEN I TOT EN MET XVI, EN SLOTAKTE, GEDAAN TE BRUSSEL OP 8 MAART 1993

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DES ACTES INTERNATIONAUX SUIVANTS:

1. ACCORD EUROPEEN ETABLISSANT UNE ASSOCIATION ENTRE LES COMMUNAUTÉS EUROPEENNES ET LEURS ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA ROUMANIE, D'AUTRE PART, PROTOCOLES 1, 2, 3, 4, 5, 6 ET 7, ANNEXES I A XIX INCLUS, ET ACTE FINAL, FAITS A BRUXELLES LE 1er FEVRIER 1993;
2. ACCORD EUROPEEN ETABLISSANT UNE ASSOCIATION ENTRE LES COMMUNAUTÉS EUROPEENNES ET LEURS ÉTATS MEMBRES, D'UNE PART, ET LA REPUBLIQUE DE BULGARIE, D'AUTRE PART, PROTOCOLES 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ET 8, ANNEXES I A XVI INCLUS, ET ACTE FINAL, FAITS A BRUXELLES LE 8 MARS 1993

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van twee internationale akten over Europa-overeenkomsten waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en Roemenië en de republiek Bulgarij anderzijds.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de deux actes internationaux concernant des accords européens établissant des associations entre les Communautés européennes et leurs États membres, d'une part, et la Roumanie et la république de Bulgarie, d'autre part.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Verschueren (SP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik een woord van dank richten tot de voorzitter van de commissie die, ondanks de afwezigheid van de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken wegens opdrachten in het buitenland, de werkzaamheden van de commissie toch heeft laten plaatsvinden, hoewel verscheidene leden op

verdaging hadden aangedrongen. Verder dank ik ook de medewerkers van de Vice-Eerste minister en de diensten van de Senaat, zonder wie het onmogelijk zou zijn geweest om vandaag een volledig verslag over de drie vergaderingen van de commissie uit te brengen.

In afspraak met de commissieleden en met het goedvinden van de Vice-Eerste minister, heb ik aan de commissieleden gisteren reeds een voorontwerp van verslag bezorgd, dat de besprekingen van de eerste twee commissievergaderingen weergeeft. Ik moet wel een fout rechtzetten op bladzijde 8 van het voorlopige verslag. «Hannover» moet worden vervangen door «Halong» en «Kolenberg» door «Columberg». Ik dring er bij de commissieleden op aan dat ze mij eventuele andere opmerkingen bij het verslag bezorgen nog voor dit wordt gedrukt.

Zo kom ik tot de vergadering van gisteren, de derde vergadering die aan het voorliggend wetsontwerp werd gewijd. Aangezien er nog een antwoord moest worden gegeven op twee belangrijke vragen, was de aanwezigheid van de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken vereist.

De voorzitter stelde eerst vast dat de Raad van State op 9 november 1993 verzocht werd advies te verstrekken over het ontwerp. Dit advies wordt gegeven op 25 november 1993. Het wetsontwerp wordt echter pas op 3 mei 1994 ingediend en het gedrukt stuk met bijlage wordt maar op 17 juni 1994 rondgedeele.

De voorzitter laakte de traagheid waarmee de voorontwerpen houdende goedkeuring van verdragen, associatieakkoorden, overeenkomsten, protocollen, enzovoort, op het departement van Buitenlandse Zaken worden behandeld.

De Senaat heeft in amper drie vergaderingen een grondig debat gewijd aan dit ontwerp. Met de kamercommissie werd overeengekomen dat het wetsontwerp daar met dezelfde spoed zal worden behandeld.

De voorzitter vroeg de minister of er geen systeem kan worden uitgedokterd waarbij het Parlement toch nog een zekere controle kan uitoefenen. Dat zou een aantal bezorgdheden die bij tal van commissieleden nog leven, kunnen wegnemen.

De minister betreunde eveneens de vertraging die de verdragen oplopen in het departement van Buitenlandse Zaken. Hij herinnert er echter aan dat het departement van Buitenlandse Zaken werkt met een personeelsbezetting van slechts 60 pct. Sommige diensten worden zelfs niet meer verzekerd. Dit is het betreurenswaardige gevolg van personeelsbeperkingen.

De minister wees er verder op dat de Europese Unie geen enkel associatie- of samenwerkingsakkoord sluit zonder mensenrechtenclausule. Bij zware overtredingen of bij aanhoudende overtredingen kan de werking van het akkoord worden opgeschort. Het initiatief hiervoor ligt uiteraard bij de Europese Commissie. Ook de Europese Raad kan de schending van mensenrechten op de agenda zetten. Het Europees Parlement heeft ter zake minder bevoegdheid, maar kan wel de aandacht vestigen op een probleem en de Commissie of de Raad verzoeken om op te treden.

Volgens de minister moet in geval van schending van de mensenrechten het Belgische Parlement, via de federale Regering, aan de alarmbel trekken en de naleving eisen van de mensenrechtenclausule. Hij herinnerde er aan dat Roemenië het land van Centraal-Europa is dat de zwaarste erfenis uit het verleden te dragen heeft. Na de afzetting van Ceausescu onstond er een machtsconcentratie in handen van het Front voor nationale redding, waarbij tal van vragen rezen. De oppositie werd hardhandig aangepakt. Onder druk van de internationale gemeenschap is hierin toch enige wijziging gekomen. In februari en september 1992 hebben parlements- en presidentsverkiezingen plaatsgehad die internationaal werden gevolgd, onder meer ook door een Belgische parlementaire delegatie. Men was toen van oordeel dat de verkiezingen vrij normaal waren verlopen. Nochtans had het Belgisch Parlement in juni 1990 een resolutie goedgekeurd waarin niet alleen protest werd geuit tegen de manier waarop de oppositie werd aangepakt, maar tevens de opschorting van elke Belgische overheidssteun werd gesuggereerd.

De minister herinnerde eraan dat de Belgische steun effectief werd opgeschort, maar dat het Belgisch Parlement in januari 1993 aan de Belgische Regering verzocht om de steun te hervatten, wat dan ook is gebeurd.

In september 1993 werd Roemenië éénparig als lid van Raad van Europa aanvaard.

Aan de aanvaarding van een nieuw lid in de Raad van Europa gaat uiteraard een parlementaire procedure vooraf. In de parlementaire assemblée zijn Belgische parlementsleden van zowat alle politieke fracties vertegenwoordigd. De minister wees eveneens op de aanwezigheid van de Roemeense president en van Roemeense regeringsleden op de Wereldconferentie voor de mensenrechten te Wenen in 1993. Bij die gelegenheid verbond de Roemeense president zich tot de mensenrechtenverklaring en de rechten van de minderheden te onderschrijven.

Dit alles betekent niet dat er met de mensenrechten in Roemenië geen vuiltje aan de lucht is. Verschillende verslagen, en in het bijzonder het meest recente verslag van de Raad van Europa, maken inderdaad gewag van een gebrek aan onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en van een gebrek aan eerbied voor de rechten van de minderheden — de zigeuners, de Hongaren en de homoseksuelen.

Voorts is er het probleem van de onafhankelijkheid van de Roemeense televisie, die bij wet is vastgelegd en door het Grondwettelijk Hof werd opgeschort. Dit gaf aanleiding tot protestacties. De voorzitter van de Senaat heeft de beslissing van het Grondwettelijk Hof teniet gedaan, waardoor de wet die de onafhankelijkheid van de Roemeense televisie moet garanderen, opnieuw in werking is getreden.

Inzake de toetreding van andere landen tot de Raad van Europa, staan de lidstaten van de Europese Unie voor een fundamentele keuze. Ofwel worden de landen met democratiseringsproblemen geïsoleerd, ofwel worden zij opgenomen om ze bij te staan in hun democratiseringsproces. Een land isoleren biedt geen garantie dat het in dat land inzake democratisering de goede kant opgaat.

Met het oog op de consolidatie van een jonge democratie die te kampen heeft met een gebrek aan democratische traditie, moet in de eerste plaats de sociaal-economische situatie van het betrokken land worden verbeterd.

De minister vestigde er ook de aandacht op dat in het kader van het *Partnership for Peace* van de NATO, Roemenië na Polen wellicht het tweede land is dat een geïndividualiseerd akkoord zal bekomen. Zowel Polen als Roemenië hebben een presentatiedocument ingediend. Beide dossiers worden op het ogenblik door de militaire coördinatie van de SHAPE behandeld.

De minister benadrukte dat elk associatieakkoord en elk samenwerkingsakkoord de mensenrechtenclausule bevat die de Europese Unie toelaat om ingeval van zware overtredingen of blijvend falen, zelfs op lager niveau, de toepassing van de akkoorden op te schorten.

De minister verklaarde zich ook bereid stappen te ondernemen bij de Europese Commissie en bij de Europese Raad zodra het Parlement door middel van een resolutie of een interpellatie met betrekking tot de situatie inzake de mensenrechten in Roemenië, aan de alarmbel trekt.

Dan kan de Belgische Regering vragen het «punt» Roemenië op de agenda van de Raad of van de Commissie te plaatsen om de opschortingsclausule in werking te zetten. De minister voegt eraan toe dat dit eveneens voor Bulgarije geldt en voor alle landen waarmee de Europese Unie associatie- en/of samenwerkingsakkoorden heeft onderhandeld en afgesloten. De commissie is tevreden met de verklaring van de minister.

Het enig artikel en het wetsontwerp houdende goedkeuring van de associatieverdragen tussen de Europese Unie enerzijds en Roemenië en Bulgarije anderzijds wordt aangenomen met eenparigheid van de 13 aanwezige leden. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Bougard.

M. Bougard (Ecolo). — Monsieur le Président, je tiens à féliciter le rapporteur, lequel a rédigé un texte très complet. Il s'agit d'un véritable tour de force puisque les discussions ne se sont

terminées qu'hier soir. Par ailleurs, je m'associe aux remerciements adressés par M. Verschuere à Mme Van Maele, laquelle a également travaillé avec efficacité.

Toutefois, je voudrais exprimer quelques regrets à propos de la manière dont a fonctionné la commission. Cette manière ne coïncide pas avec la vision que nous devons avoir sur la façon de traiter ces problèmes. Nous comprenons que les fonctions de M. le Vice-Premier ministre l'amènent à devoir remplir un nombre considérable d'obligations. Néanmoins, j'aimerais ne plus devoir déplorer semblable situation à l'avenir.

Mon intervention, assez brève, portera essentiellement sur l'accord d'association entre l'Union européenne et la Roumanie. Le projet de ratification par notre pays a suscité un vaste débat en commission. Le cas de la Roumanie cause-t-il davantage de difficultés que celui de la Bulgarie, par exemple ? Personnellement, je n'en suis pas convaincu. Certes, les questions relatives au respect des droits de l'homme et des minorités soulèvent certains problèmes. Cependant, en dépit de la sympathie que nous inspire la Bulgarie, il me semble que la situation de la Roumanie est tout à fait particulière. En effet, des liens directs et étroits se sont développés entre les populations belges et roumaines. De nombreux jumelages et parrainages ont vu le jour entre nos différentes communautés au lendemain de la chute du dictateur Ceausescu. Aujourd'hui, de nombreux citoyens belges, y compris des bourgmestres et des parlementaires, connaissent la Roumanie jusque dans ses dimensions rurales profondes. De toute évidence, l'attention réservée à la Roumanie dans ce débat s'explique aisément.

Les critiques et considérations diverses émises en commission se veulent positives. Je crois, à cet égard, être le porte-parole de l'ensemble de la commission.

Chacun se réjouira, monsieur le Vice-Premier ministre, de cet accord d'association permettant un ancrage accru de la Roumanie au sein de la Communauté européenne sur les plans culturel, politique et économique. La Roumanie — M. le Vice-Premier ministre l'a rappelé, hier, en commission — fait déjà partie du Conseil de l'Europe, lequel a adopté une charte européenne définissant et protégeant l'autonomie et le droit des collectivités locales. En outre, la Roumanie s'est dotée d'un outil législatif fondamental, à savoir la loi 69 de 1991 sur l'autonomie locale. Tous ces éléments illustrent une volonté certaine de ce pays de s'inscrire dans une dynamique européenne qui entend promouvoir la collaboration entre les communautés locales.

L'Europe ne se construira pas seulement à coups de traités, de déclarations ou de lois. Elle se fera surtout, cette grande Europe, avec les gens. C'est la raison pour laquelle, monsieur le Vice-Premier ministre, j'insiste sur ce point : les nombreux accords de partenariats et de jumelages entre les villes et les villages belges et roumains sont éminemment positifs au point de vue culturel, politique et économique. Je suis persuadé que ces petits projets concrets, développés à l'échelle locale, sont peut-être aussi, sinon plus importants que les programmes européens PHARE, en tout cas sur le plan symbolique et par rapport aux résultats concrètement engrangés.

A ce titre, ces accords de partenariat doivent être encouragés et cela correspond aussi à l'esprit du projet d'association entre la Roumanie et l'Union européenne.

Beaucoup de maires roumains, de bourgmestres belges et de citoyens des deux pays se sont inquiétés des tracasseries administratives auxquelles ils ont dû faire face comme, par exemple, cette circulaire émanant du ministère roumain des Relations extérieures qui soumettait à l'approbation du ministère des Affaires étrangères tout contact avec les collectivités locales.

Cette circulaire eut un effet désastreux mais je ne mets pas en cause les bonnes intentions du législateur roumain et des autorités roumaines. Toutefois, face à la lourdeur d'une administration toujours calquée sur le modèle communiste, je me permets — en tant que membre de l'opération « Villages roumains » — de demander au Gouvernement belge et aux autorités roumaines d'agir prudemment et d'être extrêmement vigilants afin de ne pas entraver la bonne marche de projets d'association existant déjà entre les collectivités locales roumaines et certains pays issus de l'Union européenne, dont la Belgique.

Dans le cadre de la ratification de cet accord européen, je demande instamment, monsieur le Vice-Premier ministre, que le Gouvernement belge simplifie au maximum la procédure d'octroi de visas aux stagiaires — qu'ils soient roumains ou bulgares — venant suivre une formation dans notre pays. Ces formations sont extrêmement fructueuses et l'expérience a démontré que très peu de ces stagiaires — lorsqu'ils sont bien encadrés — demandent l'asile politique.

Voilà l'essentiel de ce que je voulais transmettre aujourd'hui à notre assemblée. J'ajouterai que les groupes Agalev et Ecolo voteront en faveur de la ratification de ces accords qui permettront sans aucun doute à la Roumanie de s'intégrer plus facilement au sein de la famille européenne. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à M. Péciaux.

M. Péciaux (PS). — Monsieur le Président, nous sommes tous deux membres de l'assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe. Nous avons participé aux débats d'adhésion qui se sont tenus à Strasbourg et, à ce titre, nous pouvons rassurer nos collègues. Nous sommes en effet très attentifs au respect des droits de l'homme tels qu'ils ont été exprimés à Strasbourg.

Nous croyons donc pouvoir faire confiance publiquement aux négociations en cours et veillerons à ce qu'une amélioration progressive des relations entre la Roumanie et l'Europe s'installe. C'est pourquoi nous souhaitons, l'un et l'autre, la ratification de l'accord qui nous est présenté aujourd'hui.

M. le Président. — La parole est à M. Claes, Vice-Premier ministre.

M. Claes, Vice-Premier ministre et ministre des Affaires étrangères. — Monsieur le Président, je voudrais également remercier le rapporteur et les services concernés qui ont dû travailler dans de très mauvaises conditions.

A l'honorable intervenant, je confirmerai qu'il existe à mon sens deux approches possibles de consolidation des jeunes démocraties. La première consiste à favoriser l'intégration systématique plutôt que l'isolement et la deuxième à renforcer systématiquement les bases socio-économiques.

Ce traité d'association donne l'occasion à la Bulgarie et à la Roumanie de s'intégrer, de consolider leur régime politique et, en renforçant les différentes formules de coopération dans les domaines les plus divers, de développer aussi leur système économique.

Il ne fait toutefois aucun doute que des problèmes subsistent. C'est pourquoi nous devons rester très attentifs de manière à intervenir, que ce soit sur le plan bilatéral ou multilatéral, au premier signal d'alarme. Cependant, les garanties que j'ai données en commission et que je confirme aujourd'hui, devraient rassurer les membres de cette assemblée. En effet, dès le moment où le Sénat estime qu'il faut attirer l'attention des institutions européennes sur un quelconque débordement ou non-respect de la clause des droits de l'homme, je suis prêt à intervenir au niveau de la Commission et du Conseil pour examiner si la clause de suspension relative aux droits de l'homme et intégrée dans cet accord doit être appliquée. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé :

Article unique. Les actes internationaux suivants sortiront leur plein et entier effet :

1. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la Roumanie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6 et 7, annexes I à XIX inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 1er février 1993;

2. Accord européen établissant une association entre les Communautés européennes et leurs Etats membres, d'une part, et la République de Bulgarie, d'autre part, protocoles 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 et 8, annexes I à XVI inclus, et acte final, faits à Bruxelles le 8 mars 1993.

Enig artikel. De volgende internationale akten zullen volkomen uitwerking hebben:

1. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en Roemenië anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 7, bijlagen I tot en met XIX, en slotakte, gedaan te Brussel op 1 februari 1993;

2. Europa-Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten enerzijds en de republiek Bulgarije anderzijds, protocollen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 en 8, bijlagen I tot en met XVI, en slotakte, gedaan te Brussel op 8 maart 1993.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET VERDRAG INZAKE HET VERBOD OF DE BEPERKING VAN HET GEBRUIK VAN BEPAALDE CONVENTIONELE WAPENS DIE GEACHT KUNNEN WORDEN BUITENSPORIG LEED TE VEROORZAKEN OF EEN NIET-ONDERSCHIEDENDE WERKING TE HEBBEN, EN PROTOCOLLEN I, II EN III, GEDAAN TE GENEVE OP 10 OKTOBER 1980

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION SUR L'INTERDICTION OU LA LIMITATION DE L'EMPLOI DE CERTAINES ARMES CLASSIQUES QUI PEUVENT ETRE CONSIDEREES COMME PRODUISANT DES EFFETS TRAUMATIQUES EXCESSIFS OU COMME FRAPPANT SANS DISCRIMINATION, ET PROTOCOLES I, II ET III, FAITS A GENEVE LE 10 OCTOBRE 1980

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, en protocollen I, II en III, gedaan te Genève op 10 oktober 1980.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la Convention sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination, et protocoles I, II et III, faits à Genève le 10 octobre 1980.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van Wambeke (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, er werd in de commissie aangestipt dat, met onderhavig verdrag, een beetje parlementaire poker wordt gespeeld. Tot op heden heeft België het Verdrag van 10 oktober 1980, dat het reeds op 10 april 1981 had goedgekeurd, niet geratificeerd. Indien de ratificatie niet deze week gebeurt, kan ons land niet deelnemen aan de herzieningsconferentie die Frankrijk heeft aangevraagd en die wellicht in maart 1995 zal plaatsvinden. Een land kan immers pas aan deze conferentie deelnemen, zes maanden na de ratificatie van het verdrag.

Het wetsontwerp werd gisteren behandeld in de bevoegde commissie; het wordt vandaag in openbare vergadering besproken en hopelijk goedgekeurd. Morgen staat het op de agenda van de bevoegde kamercommissie om, indien alles normaal verloopt, donderdag door de Kamer in plenaire vergadering te worden behandeld en aangenomen.

Onderhavig wetsontwerp handelt over een verdrag met drie protocollen. Het verdrag telt 11 artikels en het doel wordt omschreven in de preambule, waarvan ik de twee voornaamste alinea's citeer: «Zich baserend op het volkenrechtelijk beginsel dat het recht van de partijen bij een gewapend conflict ten aanzien van de keuze der methoden of middelen van oorlogvoering niet onbegrensd is, en op het beginsel dat het verboden is gewapende conflicten, wapens, projectielen, stoffen alsmede methoden van oorlogvoering te gebruiken, die naar hun aard overbodig letsel of onnodig leed veroorzaken.

Voorts eraan herinnerend dat het verboden is methoden of middelen van oorlogvoering te gebruiken, bestemd om omvangrijke, langdurige en ernstige schade aan het natuurlijke milieu toe te brengen, of dergelijke schade naar kan worden verwacht, zullen toebrengen.»

Het eerste protocol heeft het over «niet-waarneembare deeltjes» en stelt dat «het verboden is enig wapen te gebruiken waarvan de voornaamste uitwerking is dat het letsel toebrengt door middel van deeltjes die niet met röntgenstralen in het menselijke lichaam kunnen worden ontdekt».

Het tweede protocol spreekt over het verbod op de beperking van het gebruik van mijnen, valstrikmijnen en andere mechanismen, met inbegrip van mijnen gelegd ter belemmering van de toegang tot stranden, overgangen van waterwegen of rivieren, maar is niet van toepassing op het gebruik van tegen schepen gerichte mijnen op zee of in de binnenwateren.

Het derde protocol handelt over het verbod, of de beperking van het gebruik van brandwapens, en heeft tot doel in alle omstandigheden aanvallen te verbieden met dat soort wapens tegen de burgerbevolking als zodanig, tegen individuele burgers of burgerobjecten.

Tot op heden hebben slechts 41 van de 187 landen het verdrag geratificeerd. Volgens de minister zouden er evenwel meer landen bereid moeten zijn om dit te doen.

Een commissielid wijst op de bijzondere techniciteit van het verdrag en vraagt wat wordt verstaan onder «niet-waarneembare deeltjes». De minister antwoordt dat het gaat om stukjes plastic, waarmee bepaalde mijnen omhuld zijn en die niet zichtbaar zijn op röntgenfoto's. Nog volgens de minister heeft er zich op dat vlak sedert 1980 een belangrijke evolutie voorgedaan en scheppen de ontminning en de registratie van gelegde mijnen serieuze problemen. Het betreft hier onder meer mijnen die worden gedropt uit vliegtuigen of afgeschoten met artilleriestukken en die, in tegenstelling tot mijnen die op gewone wijze zijn gelegd, moeilijk te detecteren vallen.

Een ander lid beklemtoont het belang dat de vredesbewegingen, vooral Pax Christi, hechten aan de ratificatie van het verdrag en voornamelijk aan de herzieningsconferentie. Hij vermeldt een drietal tekortkomingen in het verdrag: ten eerste, het is niet van toepassing op binnenlandse conflicten; de meeste oorlogen vandaag zijn het gevolg van etnische spanningen in één land, zoals onder meer in de Balkan; ten tweede, er is in niets voorzien tegen schendingen van de verdragsbepalingen; ten derde, er is evenmin een informatie-, registratie- of verificatieregime vastgelegd.

Op de herzieningsconferentie kunnen ongetwijfeld verbeteringen worden aangenomen, maar het voormeld commissielid had daarover twijfels. Frankrijk pleit enkel voor een verstrenging van de reglementering op het gebruik. Italië, één van de grootste producenten en exporteur van deze wapens, roept de bescherming van zijn nationale industrie in. De Verenigde Staten van hun kant steunen geen algemeen verbod op anti-personenmijnen.

Hetzelfde lid refereert aan de antwoorden van de ministers van Buitenlandse Zaken, van Economische Zaken en van Landsverdediging op een schriftelijke vraag van kamerlid Van Dienderen in verband met de landmijnen. Het antwoord van de minister van Landsverdediging is het meest revelerend.

De minister van Buitenlandse Zaken gaf een louter diplomatiek antwoord. Hij stipte aan dat de Regering reeds in juli 1993 een moratorium had goedgekeurd dat export en transit van op het land gebruikte anti-personenmijnen verbiedt en dat het moratorium in feite de toepassing is van de wet op de wapenhandel van 5 augustus 1991.

Het antwoord van zijn collega van Economische Zaken was iets concreter. Tussen 1983 en 1987 werden 112 000 mijnen geproduceerd, waarvan het Belgische leger er geen kocht. Volgens het lid vindt men die mijnen onder meer terug in Angola. De minister verklaart dat er sinds zeven jaar geen mijnen meer worden geproduceerd.

De minister van Landsverdediging bevestigde in zijn antwoord dat ons leger over 340 000 anti-personenmijnen beschikt. Deze zijn alle van Belgische makelij en de laatste aankoop dateert van 1961. Dit aantal is volgens de minister nog niet aangepast aan de operationele behoefte van de post-Koude Oorlog.

Deze mijnen hebben een dubbel doel: enerzijds het stoppen van een vijandelijke aanval en anderzijds het creëren van hindernissen. Dit doet het lid de vraag stellen tegen welke aanvallen in 1994 hindernissen moeten worden gecreëerd.

De minister stipte ook aan dat een volledige registrering is vereist en dat die de standaard NAVO-richtlijnen moet respecteren.

Tenslotte deelde de minister van Landsverdediging mee dat landmijnen in de toekomst meer dan ooit hun belang zullen hebben en dat er dus niet kan worden overwogen om af te zien van het gebruik van mijnen. Dit standpunt roept heel wat vragen op bij het lid.

Een derde lid begrijpt dat dit een moeilijke materie is met enerzijds de belangen van Landsverdediging en anderzijds deze van de wapenhandelaars. Hij herinnert aan een advertentie waarin een Zuidafrikaanse firma mijnen te koop aanbiedt die niet te detecteren zouden zijn tenzij met de medewerking van het bedrijf. De minister verklaart dat Landsverdediging waarschijnlijk moeilijk anders kan antwoorden. Het gebruik van mijnen maakt immers deel uit van de defensiedocctrine en -strategie van de NAVO.

Hij maakt zich weinig illusies over de herzieningsconferentie omdat de bondgenoten niet op dezelfde golflengte zitten. Toch hoopt hij dat heel wat punten zullen worden verbeterd, zoals het verbod van dropping van mijnen door vliegtuigen. Volgens hem is over deze aangelegenheid meer een militair dan een diplomatiek debat noodzakelijk.

Het ontwerp van wet werd bij eenparigheid van stemmen goedgekeurd en vertrouwen werd gegeven aan de rapporteur. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Benker.

M. Benker (Ecolo). — Monsieur le Président, nous discutons aujourd'hui d'un traité visant à interdire ou du moins à limiter l'usage d'armes extrêmement dangereuses pour les populations civiles, causant des lésions «qui augmentent la détresse humaine», selon le texte même du projet.

Les trois protocoles qui nous sont proposés à cet effet ont cependant un caractère quelque peu hypocrite, puisque les différents combattants qui utilisent ces armes partout dans le monde n'ont cure de nos décisions et projets de loi.

Aujourd'hui, tous les coups sont permis, que ce soit en Bosnie ou en Croatie, au Rwanda ou en Angola, et le nombre de victimes civiles est extrêmement plus important que celui des victimes militaires.

Nous soutiendrons ce projet, car il constitue un pas dans la bonne direction, mais je formulerai cependant quelques remarques.

Je tiens à évoquer la brochure présentée ce matin même au Centre international de presse à Bruxelles par le directeur général du Fonds des Nations unies pour l'enfance et à vous lire un article paru à ce sujet, intitulé «Cent millions de mines menacent les enfants»: «Des milliers d'enfants sont tués et rendus infirmes par les mines antipersonnel enfouies par dizaines de millions dans le sol de soixante-deux pays, de l'Afghanistan à la Croatie. D'innombrables autres sont confrontés à une pauvreté accrue et à la famine parce que les champs qui devraient fournir des vivres et des emplois ne sont maintenant ensemenés que de mines terrestres et ne produisent que mort et infirmité.

Des 340 types différents de mines terrestres fabriquées par 46 pays, nombreuses sont celles qui sont conçues pour estropier plutôt que tuer; d'autres ne contiennent presque aucun élément métallique et sont donc quasi impossibles à détecter.

Nul ne sait combien de mines ont été posées et où elles se trouvent. Le département d'Etat des Etats-Unis estime qu'il y en a 85 millions. Les Nations unies avancent un chiffre supérieur à cent millions. La guerre en Afghanistan a légué quelque neuf à dix millions de mines non explosées. L'Angola en compte également neuf millions — autant de mines que d'habitants — qui tuent cent personnes par mois. L'Irak en dénombre de cinq à dix millions, le Koweït de cinq à sept millions, le Cambodge de quatre à sept millions, et le Mozambique deux millions. Pendant l'actuel conflit en ex-Yougoslavie, près d'un million de mines ont été posées en Bosnie-Herzégovine et autant en Croatie.

Dix autres millions de mines sont fabriquées chaque année pour alimenter un commerce dont le chiffre d'affaires atteint 200 millions de dollars par an. Les équipements de pose des mines et les services de déminage — souvent fournis par les mêmes sociétés — représentent un chiffre d'affaires encore supérieur. — Il s'agit donc d'un domaine qui n'est pas perdu pour tout le monde. — «L'Organisation des Nations unies participe actuellement à des projets de déminage dans sept pays. Mais la tâche est lente, difficile et onéreuse; si une mine ne coûte que trois dollars, il en faut trois cents à mille pour la détecter et la désamorcer.

Jusqu'à présent, trois pays industrialisés — la Belgique, les Etats-Unis et la France — ont ordonné un moratoire national sur l'exportation des mines terrestres antipersonnel.»

Mais cette revue donne également la liste des pays qui produisent des mines terrestres, qui en exportent ou en exportaient encore récemment. Il s'agit de l'Afrique du Sud, de l'Allemagne, de la Belgique, du Brésil, du Canada, du Chili, de l'Egypte, de l'Espagne, des Etats-Unis, de la France, de la Grèce, de la Hongrie, d'Israël, de l'Italie, etc., en somme tous nos pays amis! (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer (SP). — Mijnheer de Voorzitter, het is bemoedigend het ontwerp houdende de goedkeuring van het Verdrag van 1980 vandaag, reeds met de blik op de vakantie, nog te kunnen goedkeuren, zodat wij een bijdrage kunnen leveren aan de ratificatie van dat verdrag. Met deze goedkeuring geven wij een signaal. Na deze goedkeuring kan de Regering immers onder een goed gesternte naar de herzieningsconferentie van volgend jaar gaan, waar dan hopelijk de beperkingen op het gebruik van bepaalde conventionele wapens, in casu mijnen, zullen worden versterkt.

In het Verdrag van 1980 wordt het verbod op het gebruik van mijnen beperkt tot een aantal gevallen. De rapporteur heeft die aangehaald. Ik zal ze dus niet hernemen. Het verdrag staat het gebruik van mijnen impliciet toe. Via het verdrag heeft men enkel het gebruik van mijnen willen reglementeren. Dit wil dus zeggen dat mijnen in bepaalde gevallen mogen worden gebruikt. De mijnenvelden moeten wel worden geregistreerd en na het beëindigen van de vijandelijkheden moeten de in het conflict betrokken partijen de mijnen ontruimen of onschadelijk maken. De burgerbevolking moet worden gewaarschuwd en beveiligd tegen de mijnen. Deze bepalingen bevestigen dat het gebruik van mijnen is toegestaan, zij het in beperkte zin.

Als vertegenwoordigers van het volk moeten wij zeer goed luisteren naar wat de jongste tijd over deze problematiek gezegd werd door belangrijke organisaties van de vredesbeweging. Die organisaties hebben de parlementsleden ertoe aangepoerd de Regering te vragen bij de herziening van het verdrag op een aantal punten nauwlettend toe te zien. Overleg dienaangaande met onze partners in de Europese Unie is natuurlijk aanbevolen. Zo moeten in het nieuwe verdrag niet alleen internationale gewapende conflicten, maar ook interne conflicten worden opgenomen alsook een bepaling waardoor de schendingen van het verdrag kunnen worden bestraft. Tenslotte moet de verspreiding door de strijdende partijen van nieuwe types van mijnen, die moeilijk te ontdekken zijn, onmogelijk worden gemaakt.

Ook het Parlement kan zijn steentje bijdragen in het beperken van het gebruik van deze vreselijke wapens, die geen onderscheid maken tussen burgers en militairen. Wij kunnen dit doen door gevolg te geven aan de uitnodiging van een aantal collega's om een wetsvoorstel goed te keuren dat onze eigen wetgeving ter zake verstrengt. Indien wij daarin slagen, zal de Regering goed gemotiveerd naar de herzieningsconferentie kunnen gaan. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik de rapporteur danken, niet alleen voor het volledige verslag van de commissiebesprekingen, maar ook voor zijn bestendige inzet voor de bestrijding van deze wapens, die, voornamelijk aan de burgerbevolking, zo'n vreselijke schade toebrengen.

Ons eerste doel moet erin bestaan meer landen te overtuigen van de noodzaak om de conventie te ratificeren.

Laten we niet vergeten dat momenteel slechts 41 landen hun instemming hebben betoond met de inhoud van het document en zijn drie protocollen. Dit brengt mij ertoe de bedenking te maken dat het allicht *wishful thinking* is te geloven dat op korte termijn het verbieden van de produktie, de stockage en het gebruik van alle soorten landmijnen aan de orde zal komen.

Zoals ik gisteren in de commissie heb gezegd, of men dit nu graag hoort of niet, maakt het gebruik van dit soort wapens nog steeds deel uit van onze defensiedoctrines en -strategieën.

Je dirai à M. Benker qu'il conviendra avant tout de tenter de convaincre un plus grand nombre de pays de ratifier la convention. De plus, lors de la conférence de révision, nous essayerons de renforcer autant que possible l'efficacité du protocole par l'obligation de prévoir, pour toutes les mines terrestres, des mécanismes de neutralisation à terme ou de destruction qui faciliteront le déminage ou le rendront automatique après un certain temps.

La Belgique cherchera aussi à supprimer les mines implantées par l'aviation ou l'artillerie, ces moyens ne permettant pas de relevé précis. Nous allons également essayer d'obtenir des critères plus sévères dans l'enregistrement des champs des mines, la mise en place d'un système de vérifications et de sanctions ainsi que l'extension du champ d'application de la convention aux conflits intérieurs, une définition plus large des mines, l'interdiction absolue de produire, stocker ou utiliser des mines d'apparence inoffensive, avec, le cas échéant, l'obligation de détruire celles qui existent. Ce même objectif vaut également pour les mines non détectables. Tels sont les objectifs que nous nous sommes fixés lors de la conférence de révision.

Ik hoop evenwel dat wij als ratificerend land onze bijdrage zullen kunnen leveren om tijdens de herzieningsconferentie nog enkele protocollen aan de lijst toe te voegen en om bovendien het aantal ratificerende landen op te drijven. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Van Wambeke (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil de heer Benker doen opmerken dat in *Lerapport mondial sur le développement humain 1994* onder meer staat: «*La Chine, les Etats-Unis, l'Italie et la Roumanie comptent parmi les principaux exportateurs.*» Dat is toch zeer belangrijk voor de heer Benker en de heer Bougard. Het mag aan alle vrienden van Roemenië wel eens gezegd worden dat deze niet zo vredelievend zijn.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. La Convention sur l'interdiction ou la limitation de l'emploi de certaines armes classiques qui peuvent être considérées comme produisant des effets traumatiques excessifs ou comme frappant sans discrimination, et protocoles I, II et III, faits à Genève le 10 octobre 1980, sortiront leur plein et entier effet.

Enig artikel. Het Verdrag inzake het verbod of de beperking van het gebruik van bepaalde conventionele wapens die geacht kunnen worden buitensporig leed te veroorzaken of een niet-onderscheidende werking te hebben, en protocollen I, II en III, gedaan te Genève op 10 oktober 1980, zullen volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE GOEDKEURING VAN DE OVEREENKOMST TUSSEN HET KONINKRIJK BELGIË EN DE VOLKSREPUBLIC BANGLADESH TOT HET VERMIJDEN VAN DUBBELE BELASTING EN TOT HET VOORKOMEN VAN HET ONTGAAN VAN BELASTING INZAKE BELASTINGEN NAAR HET INKOMEN, ONDERTEKEND TE BRUSSEL OP 18 OKTOBER 1990

Beraadslaging en stemming over het enig artikel

PROJET DE LOI PORTANT APPROBATION DE LA CONVENTION ENTRE LE ROYAUME DE BELGIQUE ET LA REPUBLIQUE POPULAIRE DU BANGLADESH TENDANT A EVITER LA DOUBLE IMPOSITION ET A PREVENIR L'EVASION FISCALE EN MATIERE D'IMPOTS SUR LE REVENU, SIGNÉE A BRUXELLES LE 18 OCTOBRE 1990

Discussion et vote de l'article unique

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet houdende goedkeuring van de overeenkomst tussen het koninkrijk België en de volksrepubliek Bangladesh tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 18 oktober 1990.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant approbation de la convention entre le royaume de Belgique et la république populaire du Bangladesh tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 18 octobre 1990.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Geens (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken wees de commissieleden erop dat het hier gaat om een overeenkomst die, zoals tientallen andere verdragen, gebaseerd is op het door de OESO opgestelde modelverdrag. De overeenkomst zal in werking treden op de dertigste dag die volgt op de uitwisseling van de akten van bekrachtiging.

Tijdens de bespreking in de commissie stelde een lid vast dat het ontwerp een zeer beperkte toepassing heeft en vroeg aan de minister een lijst van de gelijkaardige overeenkomsten die reeds werden afgesloten, maar nog niet door het Parlement zijn goedgekeurd.

Een ander lid stelde vast dat naar aanleiding van de goedkeuringsprocedure van het associatieakkoord tussen de Europese Unie en haar lidstaten enerzijds en Roemenië anderzijds uitvoerige debatten in de senaatscommissie voor de Buitenlandse Betrekkingen hebben plaatsgevonden over de kritische toestand van de rechten van de mens in Roemenië. Dit lid merkte op dat ook in Bangladesh de mensenrechten nauwelijks worden geëerbiedigd. Ik verwijs naar de achtervolging van de als het ware vrouwelijke Salman Rushdie door de moslims en door de regering van Bangladesh.

De commissievoorzitter wees erop dat de Raad van State op 15 juni 1993 verzocht werd advies uit te brengen over dit ontwerp. Dit advies werd op 14 juli 1993 gegeven. De Raad van State had

geen opmerkingen over het voorontwerp van wet. Het is onbegrijpelijk dat het wetsontwerp pas op 3 juni 1994 bij de Senaat werd ingediend.

De Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken was van oordeel dat de kritische houding van België inzake de eerbiediging van de mensenrechten door Bangladesh een aanmoediging betekent voor onze landgenoten die in Bangladesh wonen en werken. Zij dragen bij tot de ontwikkeling van het land en de bewustmaking inzake respect van de mensenrechten aldaar.

De dertien aanwezige leden in de commissie keurden eenparig het enig artikel en het ontwerp in zijn geheel goed.

Gezien de hoogdringendheid van het wetsontwerp zag ik mij als rapporteur verplicht een mondeling verslag uit te brengen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Claes.

De heer Claes, Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb weinig toe te voegen aan het uitstekend mondeling verslag van de rapporteur.

Dit is een klassiek verdrag gebaseerd op de modeltekst van de OESO. Wij hebben al tientallen bilaterale overeenkomsten van dit soort afgesloten. Dit ontwerp kon niet eerder ter goedkeuring worden voorgelegd omdat de minister van Financiën het niet opportuun vond. Ik heb dus gewacht op de wenk van de minister om het ontwerp aan het Parlement voor te leggen.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close.

L'article unique du projet de loi est ainsi rédigé:

Article unique. La convention entre le royaume de Belgique et la république populaire du Bangladesh tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu, signée à Bruxelles le 18 octobre 1990, sortira son plein et entier effet.

Enig artikel. De overeenkomst tussen het koninkrijk België en de volksrepubliek Bangladesh tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 18 oktober 1990, zal volkomen uitwerking hebben.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — We stemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROPOSITION DE RESOLUTION SUR LA PERCEE DE LA DEMOCRATIE EN AFRIQUE DU SUD

Discussion

VOORSTEL VAN RESOLUTIE BETREFFENDE DE DOORBRAAK VAN DE DEMOCRATIE IN ZUID-AFRIKA

Beraadslaging

M. le Président. — Nous abordons l'examen de la proposition de résolution sur la percée de la démocratie en Afrique du Sud.

Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van resolutie betreffende de doorbraak van de democratie in Zuid-Afrika.

Le texte proposé par la commission est ainsi rédigé:

Le Sénat,

Se réjouit du bouleversement historique que connaît l'Afrique du Sud, où les élections démocratiques générales ont mis définitivement fin au régime condamnable de l'apartheid et peuvent être considérées comme un signe prometteur pour l'ensemble du continent africain;

Constate que la persévérance et l'attitude constructive des mouvements populaires démocratiques sud-africains, ainsi que les pressions internationales incessantes exercées sur l'ancien régime d'Afrique du Sud, ont permis cette percée historique;

Souligne que les tentatives sanglantes de minorités extrémistes n'ont pas dissuadé des millions de Sud-Africains d'émettre leur suffrage démocratique;

Conclut, sur la base notamment des constatations assez unanimes de centaines d'observateurs internationaux, parmi lesquels des dizaines de Belges, que les élections se sont déroulées librement et loyalement, nonobstant un certain nombre de problèmes techniques et organisationnels;

Attire l'attention sur la nécessité de voir notre pays et l'Union européenne apporter le soutien nécessaire à l'Afrique du Sud pour achever le processus de démocratisation, qui doit être axé sur une amélioration réelle du niveau de vie de la grande majorité de la population sud-africaine;

Souligne que, pour atteindre ce but, il faut en priorité soutenir les efforts opiniâtres à déployer pour l'enseignement, la formation politique, la mise en place d'une administration et de l'appareil judiciaire, ainsi que la poursuite de la pacification entre les différents groupes ethniques d'Afrique du Sud;

Apprécie la bonne volonté du Gouvernement belge qui a apporté une contribution substantielle à ce processus;

Rappelle que la société civile, la vie associative, les Eglises, les syndicats, les groupes socio-culturels de quartier et les groupes d'animation socio-éducative jouent un rôle irremplaçable dans ce processus et que les organisations de développement non gouvernementales sud-africaines remplissent une tâche essentielle en la matière;

Se rend compte que le développement économique et social en Afrique du Sud suppose, à terme, une politique de réforme radicale en faveur des groupes les plus retardés sur les plans du logement, de la rééducation et de la lutte contre la pauvreté, en accordant une attention particulière aux femmes et aux jeunes;

Est convaincu que le retard socio-économique de la population noire ne peut être rattrapé que grâce à la croissance économique, et donc par l'encouragement du commerce et des investissements, plus particulièrement en provenance de l'Europe;

Estime que des relations économiques étroites entre la Belgique et l'Afrique du Sud, renforcées par la présence de plus de 30 000 compatriotes en Afrique du Sud, peuvent avoir un effet positif sur la stabilité sociale et politique souhaitée dans ce pays;

Souligne la nécessaire assistance que la Belgique doit prêter à l'Afrique du Sud dans le domaine de la protection de l'environnement, vu l'existence de problèmes environnementaux importants, qui sont en grande partie la conséquence directe de l'apartheid, par exemple l'érosion dans les bantoustans surpeuplés, l'utilisation importante de pesticides dans l'agriculture et les mauvais équipements sanitaires dans les banlieues noires;

Insiste pour que l'on mette en œuvre, de façon volontariste, une politique de coopération entre la Belgique et l'Afrique du Sud, en vue d'améliorer rapidement le sort des populations les plus paupérisées et de supprimer les conséquences concrètes de l'apartheid en organisant, entre tous les acteurs, une collaboration aussi grande que possible, tant bilatérale que multilatérale, pour laquelle une coordination au niveau des pouvoirs fédéral et européen est souhaitable, en vue d'une complémentarité aussi grande que possible;

Affirme que l'intérêt croissant que l'on manifeste à l'égard de l'Afrique du Sud ne peut pas nuire aux relations existantes ou futures avec d'autres pays de l'Afrique australe, dont la population a également souffert du régime de l'apartheid;

Exprime l'espoir que des parlementaires européens, comme par le passé, continuent à jouer un rôle actif et positif dans ce processus.

De Senaat,

Verheugt zich over de historische omwenteling in Zuid-Afrika, waar de algemene democratische verkiezingen voor een definitief einde van het verwerpelijke apartheidsregime hebben gezorgd en als een hoopvol teken mogen worden begrepen voor het hele Afrikaanse continent;

Stelt vast dat het doorzettingsvermogen en de constructieve houding van de democratische volksbewegingen in Zuid-Afrika, alsmede de aanhoudende internationale druk op het voormalige regime van Zuid-Afrika, die historische doorbraak mogelijk hebben gemaakt;

Onderstreept dat bloedige pogingen van extremistische minderheden miljoenen Zuidafrikanen niet hebben afgeschrikt om hun democratische stem uit te brengen;

Besluit, mede op grond van de vrij eensgezinde vaststellingen van honderden internationale waarnemers, waaronder tientallen Belgen, dat de verkiezingen « fair and free » zijn verlopen, ondanks een aantal technische en organisatorische problemen;

Benadrukt de noodzaak voor ons land en de Europese Unie om Zuid-Afrika de nodige steun te verlenen bij het voltooien van het democratiseringsproces, gericht op een daadwerkelijke verbetering van de levensstandaard van het overgrote deel van de Zuidafrikaanse bevolking;

Wijst erop dat, om dit doel te bereiken, bij voorrang steun moet worden verleend aan doorgedreven inspanningen inzake onderwijs, politieke vorming, uitbouw van een pluralistische administratie, hervorming van de veiligheidsdiensten en het justitiële apparaat en een verdere pacificatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen in Zuid-Afrika;

Waardeert de bereidheid van de Belgische Regering om een consistente bijdrage te leveren in dit proces;

Herinnert eraan dat de civiele samenleving, het verenigingsleven, de kerken, de vakbonden, het buurtwerk en de samenlevingsopbouw in dit proces een onvervangbare rol spelen en dat de niet-gouvernementele Zuidafrikaanse ontwikkelingsorganisaties hierin een essentiële taak vervullen;

Beseft dat de economische en sociale opbouw van Zuid-Afrika op termijn een ingrijpend hervormingsbeleid veronderstelt voor de meest achtergebleven groepen inzake huisvesting, herscholing en armoedebestrijding met een bijzondere aandacht voor de vrouwen en de jongeren;

Is overtuigd dat de sociaal-economische achterstand van de zwarte bevolking slechts kan worden weggewerkt door economische groei en dus door de bevordering van handel en investeringen, meer bepaald vanuit Europa;

Meent dat nauwe economische betrekkingen tussen België en Zuid-Afrika, nog versterkt door de aanwezigheid van meer dan 30 000 landgenoten in Zuid-Afrika, een positieve uitwerking kunnen hebben op de gewenste sociale en politieke stabiliteit in Zuid-Afrika;

Wijst op de noodzaak van bijstand door België aan Zuid-Afrika op het gebied van milieubescherming, aangezien er belangrijke milieuproblemen bestaan, voor een groot deel als direct gevolg van de apartheid, zoals de erosie in de overbevolkte thuislanden, het ruime gebruik van pesticiden in de landbouw en de gebrekkige sanitaire voorzieningen in de zwarte *townships*;

Dringt aan op een voluntaristische uitwerking van een samenwerkingsbeleid tussen België en Zuid-Afrika met het oog op een snelle verbetering van het lot van de meest verpauperde bevolkingsgroep en een opheffing van de feitelijke gevolgen van de apartheid, in een zo groot mogelijke samenwerking tussen alle actoren, zowel bilateraal als multilateraal, waarbij een coördinatie met het oog op een zo groot mogelijke complementariteit wenselijk is op de federale en Europese beleidsniveaus;

Stelt dat de toenemende belangstelling voor Zuid-Afrika niet ten nadele mag gebeuren van bestaande of toekomstige relaties met andere landen in zuidelijk Afrika, waarvan de bevolking eveneens heeft geleden onder het apartheidsregime;

Spreekt de hoop uit dat in dit proces, zoals in het verleden, verder een actieve en positieve rol zal worden gespeeld door parlementsleden uit Europa.

La discussion est ouverte.

De beraadslaging is geopend.

La parole est au rapporteur.

M. Benker (Ecolo), rapporteur. — Monsieur le Président, la commission des Relations extérieures s'est réunie à deux reprises pour discuter de la proposition de résolution sur la percée de la

démocratie en Afrique du Sud. Plusieurs amendements et corrections de textes ont été proposés. L'ensemble de la proposition a finalement été approuvé par les membres de la commission, un seul commissaire s'abstenant.

Le texte original de la résolution, proposé par les sénateurs M. Pataer et Mme Maximus, se fondait sur un certain nombre d'observations recueillies à la suite des élections organisées dans ce pays durant la dernière semaine du mois d'avril.

Ces premières élections démocratiques et généralisées, c'est-à-dire ouvertes à tous les habitants de ce pays, sans distinction de race, ont mis fin à plusieurs siècles de domination. Elles ont surtout mis un terme à un système politique particulièrement inhumain: l'apartheid. Depuis plusieurs décennies, la communauté internationale condamnait ce système et appliquait des sanctions économiques envers l'Afrique du Sud. Sous les pressions internationales, l'Afrique du Sud a changé de cap et de politique. Désormais, tous les habitants de ce pays pourront jouir de droits politiques, économiques et sociaux identiques.

Faut-il rappeler que ce bouleversement est, en grande partie, l'œuvre des présidents Mandela et De Klerk qui veulent tous deux construire une Afrique du Sud nouvelle, dans un climat de réconciliation et de coopération entre tous les peuples de ce pays?

Face aux grandes réformes sociales que l'Afrique du Sud doit entreprendre, il convient que notre pays soutienne l'évolution vers une société multiculturelle, loin de toute forme de violence et de racisme.

C'est pourquoi le Sénat fait un certain nombre de recommandations à notre Gouvernement.

Il se réjouit de l'évolution qui a abouti aux élections et à la fin de l'apartheid et constate l'efficacité des pressions internationales. Le Sénat souligne également la liberté et le fair-play de ces élections. Il demande un soutien au processus de démocratisation axé sur un relèvement du niveau de vie ainsi qu'un encouragement prioritaire à l'enseignement, à l'administration, à l'appareil judiciaire et à la pacification. Il rappelle que la société civile sud-africaine et les ONG sud-africaines jouent un rôle important dans le développement.

Enfin, le Sénat demande une relance des relations économiques entre la Belgique et l'Afrique du Sud — 30 000 Belges y vivent — afin d'y assurer la stabilité politique et sociale ainsi qu'une politique de coopération entre nos deux pays en vue d'améliorer rapidement le sort des populations les plus pauvres.

Cette nouvelle version de la proposition a été signée par Mme Maes, MM. Pataer, De Backer, Dierickx, Foret, Suykerbuyk et moi-même. Je remercie tous les membres de la commission pour la rapidité et le sérieux avec lesquels ils ont travaillé, ce qui a permis de présenter un texte définitif au cours de cette séance plénière, à un moment où l'évolution politique de l'Afrique du Sud est encore d'actualité et où tout le monde a encore à l'esprit ce formidable événement qu'a constitué le moment des premières élections libres et démocratiques dans ce pays. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer (SP). — Mijnheer de Voorzitter, sinds 19 mei 1994 heeft Zuid-Afrika een multiraciale regering en een zwarte president in de persoon van Nelson Mandela, de nu al legendarische leider van het ANC. Met verschillende andere leden van ons Parlement, samen met andere parlementsleden uit Europa, hebben we dit unieke historische feit van dichtbij mogen meemaken als waarnemers van AWEPA, de Vereniging van Westeuropese parlementsleden tegen apartheid.

De zwarte bevolking van Zuid-Afrika heeft zo lang naar dit moment uitgekeken dat ze wellicht enkele maanden in deze *état de grâce* zal moeten of mogen leven om zich te « herstellen » van dit immense geluk dat haar heeft overvloedig tijdens de laatste dagen van april, die beleefd werden als een echt moment van bevrijding.

Sommigen spreken hier van een echt mirakel. Het zal vooral een blijvend mirakel blijken indien de « eerste wereld » en « derde wereld », waartoe Zuid-Afrika tegelijk behoort, op relatief korte termijn ineen zouden vloeien. Zelfs bij de kiesverrichtingen zelf

hebben we de realiteit van die twee werelden van dichtbij ervaren: terwijl de registratie van de kiezers gebeurde per computer en op enkele uren tijd duizenden stembrieven konden worden bijgedrukt, werden er kiesbureaus opgericht in *townships* zonder stromend water en elektriciteit en met een gebrek aan hygiëne dat wij ons nog nauwelijks kunnen voorstellen.

Laten we nu hopen — de «goede hoop» koesteren — dat met het einde van het ancien regime van Zuid-Afrika ook het meest verafschuwde Nederlandse woord — apartheid — uit de internationale nieuwsbulletins zal verdwijnen. Laten we er nog eens een laatste maal aan herinneren dat het apartheidsregime was gesteund op historische leugens en op een absurde verdraaiing van godsdienstige boodschappen. De politiek die er officieel op gericht was ieder zogenoemd volk en ieder zogenoemd ras in Zuid-Afrika een «gescheiden ontwikkeling» te waarborgen, kwam zonder meer neer op een systeem van binnenlandse kolonisatie, waarbij de oorspronkelijke blanke bevolking zich het grootste deel van het grondgebied blijvend wilde toeëigenen en daarvoor de zwarte bevolking moest onderdrukken in een geëvolueerde vorm van slavernij. Aangezien men toch zwarte arbeidskrachten nodig had om de eigen welstand uit te bouwen, kwamen reusachtige «*townships*» tot stand aan de rand van de industriesteden, waar de zwarte bevolking zogezegd tijdelijk werd gehuisvest maar fictieve burgers moesten blijven van «thuislanden» soms mijlenver daar vandaan en met een beperkte vorm van zelfbestuur.

Zelden was de internationale gemeenschap zo eensgezind bij de veroordeling van een pervers regime. Zelden werden economische sancties zo algemeen uitgevaardigd en — wat minder algemeen — nageleefd. Het apartheidsregime was dan ook gedoemd om uiteindelijk in chaos en anarchie verstrikt te geraken. Om hun eigen macht te handhaven, aarzelden sommigen niet om de zwarte bevolkingsgroepen tegen elkaar op te zetten, zodat de Zuidafrikaanse politie kon optreden om de orde, of beter gezegd de wanorde, te handhaven.

Met wijsheid, bereidheid tot dialoog en veel persoonlijke moed heeft de leiding van het ANC en het verlichte gedeelte van de Nationale Partij de jongste jaren systematisch de obstakels weggenomen om tenslotte via multiraciale verkiezingen en een regering van nationale eenheid het nieuwe Zuid-Afrika gestalte te geven. Het is daarbij opzienbarend hoe figuren als Mandela en De Klerk erin geslaagd zijn hun idealistische visie — en in hoofdte van De Klerk mag men zelfs spreken van een «beking» — te verzoenen met een nuchter pragmatisme, gesteund op een grote verzoeningsgezindheid.

De landelijke uitslag van de verkiezingen kan wel haast ideaal worden genoemd: ANC 62 pct., NP 20 pct., Inkatha 10 pct., Vrijheidsfront 2 pct. Een absolute, maar geen tweederde meerderheid voor het ANC, waardoor de bevrijdingsbeweging toch nog anderen nodig heeft om de grondwet te wijzigen. Een mooi resultaat voor de NP van De Klerk om de blanke Zuidafrikanen enigszins gerust te stellen. En een verrassend goede uitslag voor Buthelesi's Inkatha waardoor Buthelesi minister kan worden en het gevaar van een bloedbad in Natal werd afgewend. Hoe revolutionair die verkiezingen van einde april juist waren, blijkt ons inziens ook uit het fenomeen dat een linkse minderheid van de blanke bevolking voor het ANC blijkt te hebben gestemd.

De heer Valkeniers (Onafh.). — Slechts 3 pct.!

De heer Pataer (SP). — Toch is dat zeer belangrijk, mijnheer Valkeniers, zoals het ook belangrijk is dat een deel van de zwarte middenstand een stem aan de NP heeft gegeven.

Het lijkt wel alsof de Zuidafrikaanse samenleving nu reeds de belofte in zich draagt te evolueren naar een volwassen democratie met een tweepartijstelsel volgens de klassieke linksrechtse tegenstelling. Even opmerkelijk is wellicht het feitelijke bondgenootschap tussen de rechts-radicalen blanken van het Vrijheidsfront van Viljoen en de bijna even rechtse Inkatha beweging van Buthelesi in hun gezamenlijke ijver voor min of meer etnisch zuivere «volksstaten».

De verwachtingen zijn dus hooggespannen. Mandela en zijn regering van nationale eenheid moeten en willen van nu tot 1999, de volgende nationale verkiezingen, een gigantische opdracht uitvoeren: 1 miljoen nieuwe woningen, 2,5 miljoen nieuwe arbeidsplaatsen, 10 jaar gratis onderwijs voor iedereen, het doorbreken van de blanke overheersing in de ambtenarij, het gerecht en de veiligheidsdiensten en in het algemeen de restanten van apartheid wegwerken en de racistische haatgevoelens uitroeien.

Om die fundamentele omwenteling te realiseren, beschikt Mandela over een enorm kapitaal aan vertrouwen. Dat zo iemand, na 27 jaar gevangenschap, zich niet laat leiden door wrok, verbittering of weerwraak, is bijna niet te begrijpen. In iedere zwarte familie werden er mensen gemarteld en zijn er anderen verdwenen of gedood. Gezinnen werden door de apartheid en de trekarbeid uit mekaar gereten. En toch zijn Mandela en de zijnen bereid tot «amnestie». In een interview met *The Independent* verklaarde Mandela dat hij binnen de vijf jaar alle Zuidafrikanen wil bekeren tot een nieuw gevoel van nationale identiteit, loyaliteit en eenheid, zelfs al zullen daardoor misdadigers van de apartheid nooit voor hun daden moeten boeten. «Hun zwaarste straf» zegt Mandela «is dat ze moeten dienen onder de mensen die zij zo lang hebben onderdrukt en hebben trachten te demoniseren.»

Gelukkig beschikt Zuid-Afrika over een economisch potentieel dat de hoop wekt dat de noodzakelijke grondige hervormingen niet steunen op drijfzand. Nieuwe werkgelegenheid zal voor een belangrijk deel moeten voortkomen uit een grotere export, vooral naar Europa. Het is dan ook aangewezen dat onze Regering en de hele Europese Unie programma's uitwerken ter bevordering van «*joint ventures*» met Zuidafrikaanse ondernemingen. Samenwerking op het gebied van onderwijs, transport, telecommunicatie, milieu en volksgezondheid moet worden nagestreefd.

De verklaring van de Europese Unie van 19 april gaat in die richting en moet worden toegejuicht en het verheugt ons ook dat onze Regering bij monde van de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking heeft verklaard een consistente bijdrage te willen leveren in dit proces. Dat het niet allemaal rozegeur en maneschijn zal worden, blijkt onder meer uit «het feit» dat Zuid-Afrika van plan is twee keer zoveel wapens te verkopen dan vroeger, om met de gestegen verkoop arbeidsplaatsen te scheppen en geld te verdienen om het sociale programma te financieren. Het is evenwel ook bemoedigend gisteren nog Desmond Tutu, winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede en eerste zwarte aartsbisschop van de Anglikaanse Kerk in Zuid-Afrika, te horen verklaren dat Zuid-Afrika geen aalmoezen nodig heeft, maar liefst een pakket leningen en investeringen om de noodzakelijke economische grondslag te bezorgen voor een versteviging van de democratie.

Samen met Desmond Tutu geloven ook wij dat Zuid-Afrika een model kan worden voor de hele wereld. Terwijl in Europa het Bosnische drama plaatsvindt en het racisme toeneemt, terwijl het bekrompen nationalisme zowat overal terrein wint en elders in Afrika volkerenmoorden worden gepleegd, gebeurt in Zuid-Afrika net het omgekeerde.

Er wordt nu terecht gehoopt dat Zuid-Afrika heel zuidelijk Afrika kan optrekken in eenzelfde sociale en economische ontwikkeling. Overdreven illusies zijn hier evenwel uit den boze, gezien de noodzaak voor Zuid-Afrika om eerst in eigen land orde op zaken te stellen. Toch is het goed dat de Europese Unie haar nieuwe relatie met Zuid-Afrika plaatst in de context van heel zuidelijk Afrika. Andere landen mogen immers niet het slachtoffer worden van de voordelen die Zuid-Afrika zal krijgen. Laten we hopen dat op de geplande ministeriële conferentie in Berlijn van 5 en 6 september 1994, waaraan alle landen van zuidelijk Afrika zullen deelnemen, de regionale samenwerking op het Afrikaanse continent de juiste bedding zal vinden.

Ik wil tenslotte alle collega's danken die zich in de werkgroep van de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen samen hebben ingespannen voor de totstandkoming van deze resolutie waar we eensgezind kunnen achterstaan. De geest van Mandela heeft ons blijkaar voldoende beziel om ook in ons Parlement

tegenstellingen uit het verleden omtrent Zuid-Afrika toe te dekken met de mantel der liefde. Laat nu duizend prothea's, suikerbossies, bloeien in heel Zuid-Afrika en ver daarbuiten. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL). — Monsieur le Président, le groupe PRL se réjouit sans réserve de la transition heureuse du régime de l'apartheid, unanimement honni, vers un régime démocratique que nous avons tous appelé de nos vœux depuis longtemps.

Nous sommes particulièrement heureux que les indices de guerre civile qui planaient avant l'introduction du nouveau régime aient été démentis par les faits. En effet, l'inquiétude était grande de voir sombrer le pays dans le désordre politique, économique et social. L'abnégation de ceux qui ont précisément été victimes du régime précédent a largement contribué à faciliter cette transition. Nous espérons donc que le nouveau régime répondra aux aspirations politiques, sociales et économiques dignes de la démocratie naissante. Nous souhaitons également que la consolidation du nouveau régime permettra définitivement à l'Afrique du Sud d'accéder politiquement, socialement et économiquement aux rangs des Etats avancés. Elle pourra ainsi développer des institutions qu'elle ignorait jusqu'alors et, aspect également très important, maintenir les acquis économiques engrangés avant la transformation radicale du système.

Dans le cadre de la présente résolution, nous espérons donc que la mise en place de ce nouveau régime sera définitive et nous ferons le maximum afin que ce régime soit garanti.

La résolution dont nous discutons recueille notre sympathie à 99 p.c. Sans doute emporté par la philosophie particulière de son groupe, notre rapporteur a toutefois négligé de mentionner des éléments que tous les environnementalistes devraient saluer. Je pense notamment aux parcs nationaux et à la sauvegarde des espèces. Je signale que l'Afrique du Sud est pratiquement la seule région d'Afrique qui, dans le passé, avait développé des initiatives couronnées de succès dans ces domaines. M. Benker s'est contenté, au dernier paragraphe de la page 3 de son rapport, de dénoncer les réalisations critiquables du passé. A mon sens, une prise de position plus équilibrée et plus juste s'impose. Différents dictons s'appliquent à ce paragraphe de votre rapport, monsieur Benker: «A vouloir trop démontrer, on ne démontre plus rien du tout», «Le mieux est l'ennemi du bien» et, peut-être, «Qui veut faire l'ange fait la bête».

Un des derniers paragraphes, qui n'emporte pas ma totale adhésion, est rédigé en ces termes: «Souligne la nécessaire assistance que la Belgique doit prêter à l'Afrique du Sud dans le domaine de la protection de l'environnement, vu l'existence de problèmes environnementaux importants, ...» Jusque-là, le texte ne suscite aucune critique. La proposition tente ensuite de démontrer des aspects qui, à mon sens, sont indémontrables. La phrase suivante est notamment inacceptable: «... qui sont en grande partie la conséquence directe de l'apartheid ...». Il est notamment question de l'érosion, des pesticides et des équipements sanitaires.

Dans un tel contexte, permettez-moi de rappeler une plaisanterie d'humour juif qui courait sous le régime nazi. Hitler, von Ribbentrop, Goering et Goebbels sont chacun au volant d'une voiture. Les véhicules se déplacent à vive allure, chacun dans une allée différente, vers le carrefour à quatre branches. La collision est inévitable. Les dégâts sont très importants; les quatre personnages sont dirigés vers l'hôpital. Qui porte, pensez-vous, la responsabilité de l'accrochage? Les Juifs évidemment, boucs émissaires de tous les malheurs du Troisième Reich.

Je pense, chers collègues, que vous agissez exactement de la même manière en ce qui concerne ces trois points. Vous attribuez à l'apartheid, régime certes abominable, un certain nombre de choses qui ne lui reviennent pas.

Vous évoquez, à titre de conséquence directe de l'apartheid, l'érosion dans les bantoustans surpeuplés. Or, l'Afrique tropicale et l'Afrique équatoriale sont entièrement lessivées par les précipitations à cause de la déforestation. L'érosion est beaucoup plus importante dans ces pays indépendants depuis plus de trente ans que dans les bantoustans, alors qu'ils ont été épargnés par l'apartheid.

Vous citez également l'utilisation excessive de pesticides par l'agriculture. Nous pourrions nous réjouir du fait qu'il subsiste une agriculture active en Afrique du Sud. Les pesticides sont devenus inutiles sur le reste du continent africain puisque les activités agricoles modernes y ont tout simplement disparu. J'ai l'impression que certains voudraient «exporter» notre *mestactieplan* vers l'Afrique du Sud, transposant de cette manière nos problèmes belges à l'échelle de l'Afrique! Je pense que cette partie de phrase dépasse votre pensée.

Vous soulignez encore la mauvaise qualité des équipements sanitaires dans les banlieues noires, sans prendre en considération que ce genre de commodités n'existe pas dans bon nombre de pays africains, y compris dans les agglomérations les plus importantes de l'Afrique noire.

Je vous suggère de mettre un point après le passage «vu l'existence de problèmes environnementaux importants», de manière à ne pas soulever des questions mineures.

Il s'agit sans doute, monsieur le rapporteur, d'une simple question d'amour-propre. Cependant, chacun est capable de discerner combien ce passage est critiquable. Ces quatre ou cinq lignes affaiblissent la résolution, laquelle propose par ailleurs des solutions équilibrées. Je vous suggère par conséquent de les supprimer. Cela me permettrait de me prononcer en faveur de ce texte la conscience en paix.

Monsieur le Président, je vous ai ainsi exposé l'unique réserve que j'entendais formuler à propos de cette résolution reflétant objectivement l'état d'esprit qui doit nous animer à l'égard de l'Afrique du Sud nouvelle.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Valkeniers.

De heer Valkeniers (Onafh.). — Mijnheer de Voorzitter, het is jammer dat Vice-Eerste minister Claes hier niet aanwezig is. Het zou immers interessant voor hem zijn om de opinie van deze vergadering inzake Zuid-Afrika te kennen.

De heer Hatry heeft er terecht op gewezen dat een groot aantal mensen momenteel expert blijken over Zuid-Afrika zonder precies te weten wat zich de jongste twintig jaar in dat land heeft afgespeeld.

Ik ben blij dat de heer Pataer de aandacht heeft gevestigd op de verdiensten van F.W. De Klerk in het democratiseringsproces. In dit voorstel van resolutie ontbreekt trouwens een huldebetoon aan degenen die deze veranderingen van binnenuit hebben teweeggebracht. Zo moet men ook toegeven dat P.W. Botha een eerste aanzet heeft gegeven tot de gebeurtenissen in Zuid-Afrika.

In de resolutie is sprake van extremistische minderheden, maar men is uiteraard bang om ze bij naam te noemen. Iedereen kent de AWB en niemand is gelukkig met het optreden van een *Terre-Blanche*, ook niet in Zuid-Afrika. Ik heb altijd beweerd dat het om een zeer kleine minderheid ging, die zou verdwijnen zodra er enkele schoten zouden zijn gelost en blijkbaar heb ik ook gelijk gekregen.

Mijnheer Pataer, u bent vroeger teruggekeerd naar België dan ik. Ik heb nog kunnen meemaken dat zelfs de heer Mandela de hand heeft uitgestoken naar deze minderheden. Volgens hem hebben ook zij een plaats in Zuid-Afrika en is hij bereid ook met hen te praten. Ik ben het volledig met u eens dat het optreden van de heer Mandela mondiaal voorbeeldig is geweest. Men kon zich geen betere houding indenken. Wat daar gebeurt is rondt fantastisch.

Bij de extremistische minderheden kan ook de APLA-groep worden vermeld, die in bars van Oost-Londen in koelen bloede een aantal moorden heeft gepleegd. Hun optreden kan worden vergeleken met dat van de politieke bewegingen in Ierland. Men moet toegeven dat er aan weerszijden betreurenswaardige incidenten hebben plaatsgevonden.

In de tekst van de resolutie wordt de term «fair and free» gebruikt. Ik begrijp niet waarom dit begrip niet kan worden vertaald aangezien in het Zuidafrikaans steeds sprake was van «vrye en regvaardige» verkiezingen. Deze vertaling in het Zuidafrikaans kan toch niet zo goed in het Nederlands worden gebruikt. Ik stel dus voor om de Engelse woorden te vertalen in het Nederlands.

Ik ben van mening dat wij te paternalistisch optreden als wij het hebben over de steun aan de politieke vorming. In Zuid-Afrika is de jongste tijd heel wat gerealiseerd op het vlak van politieke vorming. De meeste mensen hebben hun stem bewust uitgebracht. Ook bij de niet-blanke groepen heerste een overwegend democratisch gevoel over de verschillende partijen heen. Het heeft dus geen zin om jaarlijks miljoenen te gaan investeren in de politieke vorming van de mandatarissen.

Ook inzake de uitbouw van de pluralistische administraties, moeten wij ons hoeden voor overdreven paternalisme. Het ANC zelf heeft bij de onderhandelingen, ook met de Democratische Partij, met de Nationale Partij en met andere groepen verklaard dat de administratie behouden moet blijven en dat zij mettertijd zal worden aangepast. Gepensioneerde blanken zullen geleidelijk worden vervangen door bekwame niet-blanken. Het ANC is zich ervan bewust dat de regering op het ogenblik nog niet rijp is om te werken zonder de vroegere administratie. Om die reden is trouwens ook het systeem in Namibië en in Zimbabwe blijven functioneren. Wij hebben niet het recht om de Zuidafrikaanse regering ertoe te dwingen zo vlug mogelijk over te schakelen naar een pluralistische administratie. Ik pleit ervoor dat zij hun eigen koers blijven varen. Zij hebben trouwens een voorbeeld gegeven aan de wereld. Er werd van bij de aanvang een amnestiemaatregel uitgevaardigd, terwijl wij na vijftig jaar nog steeds geen amnestie kennen. Zij hebben een verzoening tot stand gebracht die voor de hele wereld een voorbeeld is. Wij denken dat we ginds bijna een repressie moeten organiseren. Laten we alstublieft behouden wat goed is. Laten we niet paternalistisch optreden. Zij zijn op de goede weg. In het Zuidafrikaans zeggen ze: *Hulle is op die goeie pad, laat hulle gaan*.

Dan is er de hervorming van de veiligheidsdiensten. Ook daarvoor bent u te vroeg naar huis gegaan, mijnheer Pataer. Wat is er immers met de fameuze *Vredesweermag* gebeurd, de vredesmacht die was samengesteld uit elementen van het leger, van APLA en van de gewapende vleugel van het ANC? Hun eerste optreden in Tokosa, in Oost-Transvaal, was een echte ramp. Ze schoten op hun eigen mensen, dat weet u. Het was zo erg dat de bevolking heeft gevraagd om het leger te laten terugkomen. En dan, mijnheer Pataer, is de *Vredesweermag* opgedoekt, nog vóór 21 mei.

Zelfs de heer Mandela heeft gezegd dat het leger en de politie terug hun werk moesten doen en dat de anderen moesten worden heropgeleid, zodat de schande van het eerste optreden niet zou worden herhaald. De veiligheidsdiensten waren dus hervormd en dat is uitgelopen op een catastrofe. U mag bij de afgevaardigde van het ANC hier in België informatie gaan inwinnen. Ik zeg u dat ze zijn opgedoekt en dat de huidige, multiraciale regering vindt dat het leger en de politie voor de veiligheid moeten instaan. Hierbij worden zij geleid door de blanke officieren die vroeger ook de bevelen gaven. Ook op dat vlak stellen wij ons dus paternalistisch op. Laat deze mensen doen, wij hebben daar niets te zoeken als het goed gaat. Zoals de heer Hatry het heeft gezegd: waarom willen we het beter doen als het goed gaat?

Het justicieel apparaat is ook nog zo een onderwerp. Men heeft altijd aanvaard dat de justitie in Zuid-Afrika voorbeeldig werkte. Ook niet-blanken, ook het ANC zijn die mening toegedaan. De bewijzen zijn er. Het was rechter Kriegler die aan het hoofd stond van het OVK dat de verkiezingen heeft georganiseerd.

De heer Pataer (SP). — De heer Mandela weet alles van dat justitieel apparaat.

De heer Valkeniers (Onafh.). — Vraag het ANC wat het denkt van het justitieel apparaat en ze zullen u zeggen dat dit het beste is wat ze gehad hebben. Zelfs op de ergste momenten van de apartheid waren er uitstekende rechters, met internationale naam en faam die zelfs tegen de apartheid zijn ingegaan. Zo was er ook rechter Margo die werd aangesteld om te oordelen over het neerschieten van de vorige Eerste minister van Mozambique. Laten we ons dus ook op dit punt beter informeren vóór we een standpunt innemen.

Dan is er de pacificatie tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Ik was in Worcester, honderd kilometer ten noorden van Kaapstad, samen met twee mensen van de Europese Unie en twaalf, op het einde zelfs twintig, vertegenwoordigers van de

Verenigde Naties: uit Australië, Zuid-Korea, Pakistan, India, Zwitserland, Duitsland, Ierland, Malawi, Nigeria, kortom van alle landen, van alle kleuren. Welke opmerkingen hebben deze mensen over Zuid-Afrika gemaakt? Allereerst vonden ze het een fantastisch land, met prachtige landschappen, met een goed klimaat, maar ook met een fantastische infrastructuur.

Mijnheer Pataer, dat hebben u en de heer Dierickx ook kunnen vaststellen. De mensen uit mijn delegatie merkten echter ook op dat zij naar daar waren gekomen met een volkomen negatief beeld van het land. Zij dachten dat alles er slecht was, maar moesten vaststellen dat er ook veel goeds te vinden was, onder meer de infrastructuur. U hebt dat ook vastgesteld, maar het blijkt niet uit de tekst.

Tijdens de periode dat ik in Zuid-Afrika verbleef, van 1964 tot 1966, spande de regering zich extra in om bijvoorbeeld in Transkei de terrasbouw te propageren. Dit vormt een bescherming tegen de bodemerosie. Na enkele jaren werd echter door de lokale bevolking alles opgedoekt omdat het indruist tegen hun tradities. Trouwens, zoals de heer Hatry heeft gezegd, in andere Afrikaanse landen, waar geen apartheid is, is de erosie ook een probleem. Ook in die landen kunnen we misschien gaan aanleren op welke manier de erosie moet worden bestreden. Men mag evenwel niet alles door elkaar halen.

Mijn schoonzoon heeft, samen met zijn broer, een boerderij van 440 hectaren; 40 hectaren daarvan hebben zij als natuurgebied, als *fijnbos*, behouden. De Kaap was aanvankelijk één woestenij. In Zuid-Afrika hebben de mensen een gevoel voor de natuur. U hebt trouwens zelf kunnen vaststellen hoe, op enkele gebieden na, mooi en proper het land is. Wij moeten in de eerste plaats onze paternalistische houding laten varen en het positieve zien.

Zoals in alle landen werd er ook in Zuid-Afrika voor de verkiezingen aan demagogie gedaan. Nu we opnieuw thuis zijn, is het misschien interessant een aantal punten te analyseren. Ik herinner mij een uitspraak van Jay Naidoo die nu minister is. Hij zei voor de verkiezingen: *« The gravy train will no longer ride, the time of the fat cats is over. »* Daarmee wordt bedoeld dat de tijd dat parlementsleden en ministers hun zakken vullen voorbij is. Jay Naidoo, lid van het ANC, beweerde onder meer dat de parlementsleden niet meer zouden verdienen dan een geschoolde arbeider.

De situatie is evenwel helemaal anders. De parlementsleden in Zuid-Afrika hebben ongeveer hetzelfde salaris als wij, terwijl de levensduurte er ongeveer half zo groot is als in België. Zij verdienen dus tien keer zo veel als een geschoolde arbeider. Ook de blanke parlementsleden verdienen nu veel meer dan vroeger, maar daar spreekt nu natuurlijk niemand over.

Mijnheer Pataer, ook de interparlementaire vereniging heeft bijgedragen tot veranderingen. Immers, wij hebben aan de vroegere machthebbers gezegd dat zij algemene verkiezingen zouden moeten houden. Wij hebben steeds objectiviteit nagestreefd. Ik handhaaf dit principe, maar wij moeten ook de minder goede zaken aan de kaak stellen. Het is bijvoorbeeld niet goed aan de kiezers te zeggen dat de tijd van het « zakkenvullen » voorbij is om zodra men aan de macht is het tegenovergestelde te doen.

Volgens u spelen de NGO's een essentiële rol. Maar ook in ons land worden deze organisaties meer en meer bekritiseerd omdat zij een groot deel van de middelen gebruiken om hun steeds groter wordende administratie te financieren. De huidige staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking heeft tijdens een vergadering in Zuid-Afrika, waar ook medewerkers van zijn kabinet aanwezig waren, verklaard dat het tijd werd om in dat verband orde op zaken te stellen.

Iemand die in een NGO werkt, verwoordde de kritiek dat er geen coördinatie is, noch een register van erkende NGO's, die elkaar heel vaak overlappen. Voor men deze NGO's dus financiële middelen geeft, moeten de zaken eerst beter worden geregeld.

Men spreekt over « hulp voor herscholing », maar volgens mij moet dit eerder « hulp voor bijscholing » zijn, want er is vooral technisch onderwijs nodig.

In de Vlaamse Raad hebben wij het thema Zuid-Afrika ook besproken. Ik verklaarde daar voor de verkiezingen, dus *in tempore non suspecto*, dat Vlaanderen, en dus ook België, zich

dienden te beperken tot kleine projecten. Staatssecretaris Derycke was na een bezoek aan Kayalitsha van oordeel dat zulke projecten inderdaad te groot zijn voor ons land. De heer Dierickx, die thans afwezig is, verklaarde dat wat ginds noodzakelijk is niet door ons kan worden aangeboden.

Vlaanderen moet zich, gezien het voordeel van de taal, bovendien beperken tot projecten voor groepen die Afrikaans spreken. Toen lachte men met mij want Afrikaans was taboe en de taal van de onderdrukker.

De commissie, die door de Vlaamse regering naar Zuid-Afrika werd gestuurd onder leiding van de heer Stroobants, schrijft echter in haar rapport dat de heer Beyers-Naudé, die samen met Tutu in de voorlinies stond en nu deel uitmaakt van het ANC, heeft verklaard dat België en vooral Vlaanderen zich moeten beperken tot projecten voor kleine Afrikaans sprekende groepen en aldus profiteren van het voordeel van hun taal.

De vorige spreker had het nog uitgebreid over het verleden en veel minder over de toekomst, maar laten we de bladzijde van het verleden omdraaien. Laten we doen zoals ze ginds hebben gedaan: laten we ons verzoenen en de spons vegen over het verleden. Hun amnestie gaat verder dan de onze. Er moet nu eindelijk worden gewerkt aan de toekomst.

Een politicus, die u allen kent maar wiens naam ik niet zal noemen, heeft in Zuid-Afrika verklaard tegen niemand minder dan de troonopvolger die deze namiddag de eed aflegt, dat hij vroeger tegen Zuid-Afrika was en nu voor. Ik heb gerepliceerd dat ik vroeger voor Zuid-Afrika was en dat ik dat nog steeds ben, maar dat wij de steun moeten verlenen die we aankunnen.

Een van mijn andere opmerkingen heeft de heer Hatry al aangehaald en betreft de rechtstreekse gevolgen van de apartheid, waaronder alles wordt gestopt.

Men verwijt de blanken dat ze 85 pct. van de vruchtbare gebieden bebouwen en de zwarten slechts 15 pct. Hoe men het ook draait of keert, de zwarten hebben in bepaalde gebieden ook heel vruchtbare gronden, maar zij vinden mesten overbodig. Aangezien ze vroeger meer dan voldoende gronden hadden, trokken ze naar een ander gebied als de opbrengst begon te verminderen. Ons systeem van landbouw moeten zij nog leren aanvaarden.

Mijnheer de Voorzitter, ik besluit met de wijzen op de opmerkingen van de waarnemers van de Verenigde Naties. Zij zegden dat Zuid-Afrika een prachtig en fantastisch land is met een enig klimaat en een prima infrastructuur. Zij waren getroffen door de goede relaties tussen de bevolkingsgroepen. Ik zie dat u bevestigend knikt, mijnheer Pataer, maar toch is dit aspect hier vandaag niet aan bod gekomen. Ook de medewerking die zij kregen van de politie, het leger en anderen heeft indruk gemaakt op de VN-vertegenwoordigers.

Zoals ik daarnet reeds zegde, was ik vroeger voor Zuid-Afrika en ben ik dat vandaag nog steeds. Met deze houding moeten wij Zuid-Afrika tegemoetgaan. Wij gaan inderdaad hulp bieden, maar niet op de paternalistische manier waarvan sommige delen van de resolutie blijf geven. Wij moeten onze grenzen kennen en die zijn waarschijnlijk kleiner dan de meesten hier vermoeden. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est au rapporteur.

M. Benker (Ecolo), rapporteur. — Monsieur le Président, le débat que nous avons aujourd'hui est très animé. Le fait mérite d'être souligné car il ne se produit pas souvent.

Chacun de nous a sans doute remarqué une évolution dans ses rapports avec l'Afrique du Sud. Je pense que beaucoup se préoccupent du sort de ce pays depuis bien longtemps. Quant à moi, mon intérêt pour lui a commencé il y a une quarantaine d'années; c'est dire si le sujet me tient à cœur!

Je me souviens, encore adolescent, avoir lu un roman d'Alan Paton: *Pleure, ô mon pays bien aimé*, qui décrivait déjà, à l'époque, les problèmes essentiels de l'Afrique du Sud.

Je me souviens aussi des contacts que j'ai eus au Zaïre, lorsque j'étais professeur à l'école sociale de Bukavu, et des ennuis qui furent miens lorsque le JMPR m'a dénoncé à l'auditorat militaire.

Était en cause le commerce réalisé par les amis du général Mobutu qui était l'importateur principal des produits d'Afrique du Sud vers le Zaïre.

Je me souviens également des campagnes que nous avons faites à la sortie des grands magasins pour inviter la population, à la demande de l'ANC, à boycotter les produits provenant d'Afrique du Sud.

J'ai donc été très heureux d'accepter de participer à ces élections en qualité d'observateur.

J'ai lu énormément sur ce pays. J'ai été professeur pendant vingt-neuf ans dans l'enseignement secondaire et j'ai eu l'occasion de donner quelques cours de géographie, comme cela arrive fréquemment à tout professeur d'histoire. J'ai toujours été intéressé par l'Afrique en général et, en particulier, par l'Afrique du Sud où je n'ai jamais voulu mettre les pieds pour les mêmes raisons qui m'interdisaient d'aller en Allemagne de l'Est. En effet, je ne voulais pas, en m'y rendant, donner l'impression de cautionner, en quelque sorte, la politique menée par les gouvernements.

J'ai été très frappé par les événements qui se sont déroulés en Afrique du Sud, ces dernières années. Ce que j'y ai vu, lors des élections, était particulièrement émouvant à bien des égards, notamment la différence de niveau de vie existant entre la population blanche et la population noire. Voilà un pays ultra développé qui semble vivre en parallèle, dirait-on, avec un autre pays quant à lui misérable et totalement sous-développé! On a l'impression, en passant d'un quartier blanc à un quartier noir, de changer de continent.

Je ne reprendrai pas tous les thèmes qui ont été abordés, mais j'aimerais quand même revenir à celui qui a été violemment critiqué par M. Hatry.

Le troisième paragraphe n'est pas de moi. Il se trouvait tel quel dans le texte et je me réjouis qu'il provienne de quelqu'un d'autre pour que l'on ne dise pas à nouveau, comme hier, que l'on assiste à une « Benkérisation » de la résolution!

Il est vrai que les problèmes d'environnement en Afrique du Sud ne sont probablement pas plus importants que ceux d'autres pays d'Afrique ou de Madagascar par exemple, mais ils sont peut-être mieux connus. Il existe une littérature abondante à ce sujet. Ces problèmes sont particulièrement graves dans les régions appelées jusqu'à présent les Bantoustans et sont une conséquence directe de la politique d'apartheid menée par les gouvernements successifs d'Afrique du Sud de ces vingt dernières années, lesquels ont relégué une grande partie de la population noire dans les régions précitées.

Elle se trouvait justement dans ces zones les plus pauvres — sans ressources minières et sans grandes possibilités agricoles. Comme ces régions ne produisaient pas beaucoup et qu'il fallait nourrir la population, les terres ont souvent été surexploitées et l'érosion y est très importante.

Je n'ai rien vu, ou presque, de tout cela lors de mon voyage dans le reste du pays. Ce qui m'a frappé, c'est que, spontanément, un fermier et un journaliste africains m'en ont parlé. Ils m'ont dit que la population noire et le gouvernement sud-africain n'étaient pas sensibles aux problèmes de l'environnement. Ils m'ont cité des exemples...

M. Hatry (PRL). — Un exemple, une opinion... et, déjà, vous concluez. En Belgique, ce serait donc, d'après vous, la faute du Gouvernement belge.

M. Benker (Ecolo). — Non, cela n'a rien à voir avec le Gouvernement belge. Absolument rien. Je le répète, il existe une abondante littérature à ce sujet et ces problèmes ont été confirmés par les personnes que j'ai rencontrées. Il ne faut pas déformer mes propos.

M. Hatry (PRL). — Vous faites vous-même votre rapport sur la base de vos idées et de votre philosophie.

M. Benker (Ecolo). — Enfin... Tous les Hatry du monde ne me feront pas changer d'avis et les gens que j'ai rencontrés ont confirmé ce que j'avais déjà lu par ailleurs. Ainsi, on m'a notam-

ment parlé de l'usage abusif de pesticides qui, s'ils sont interdits dans nos pays, sont toujours fabriqués chez nous ainsi qu'en Afrique du Sud. Ces produits sont dangereux, non seulement pour les personnes qui, par la suite, consommeront les produits traités par ces pesticides, mais aussi pour ceux qui les manipulent au cours de leur travail. Il faut signaler que les ouvriers agricoles sont souvent peu lettrés, voire analphabètes, et ne comprennent pas les dangers liés à la manipulation de ces produits.

De heer Valkeniers (Onafh.). — De boeren in Zuid-Afrika zijn toch allemaal universitair geschoold.

M. Benker (Ecolo). — Je vous parle des ouvriers agricoles et non des fermiers...

De heer Valkeniers (Onafh.). — Maar de boeren geven toch opdrachten aan de arbeiders...

M. Benker (Ecolo). — C'est exact, mais les ouvriers agricoles ignorent les dangers auxquels ils sont exposés. Je me réfère à ce que m'ont dit des fermiers et un journaliste. Vous n'êtes évidemment pas obligé de me croire.

J'aurais souhaité que ce texte fût plus concret et qu'il insistât sur d'autres problèmes, par exemple celui du logement des populations appelées bantoues ou colorées. J'ai lu dans le dernier numéro de la revue *Images* éditée par l'ambassade d'Afrique du Sud que le ministre du Logement, M. Slovo, avait déclaré le 12 mai 1994 qu'il envisageait la création d'une banque nationale du logement et d'un système de garantie hypothécaire qui accorderait la priorité aux sans-abri des campagnes et aux pauvres gens. A ce propos, je pense à une forme de caisse d'épargne semblable au système lancé dans un certain nombre de pays d'Afrique par les Caisses populaires canadiennes et ressemblant à ce qu'a fait la Raiffeisenkasse, au début du siècle, chez nous ou en Allemagne.

Le but est d'aider les petits épargnants, mais c'est uniquement possible dans les pays où la monnaie est stable, ce qui, heureusement, est le cas en Afrique du Sud. Il est impossible de réaliser ce genre de programme, par exemple au Zaïre, où la monnaie est totalement instable. Il faudrait soutenir ce genre de coopération, non dans un esprit paternaliste — ce danger existe toujours — mais dans un esprit de participation et d'éducation à l'épargne. Il ne s'agit pas de donner mais d'apprendre aux gens à épargner. Pour cela, il leur faut un capital de départ qu'ils rembourseront éventuellement par la suite. J'y vois une forme concrète de coopération, surtout avec les banques européennes et les banques belges qui, pendant de longues années, ont fait de bonnes affaires avec l'Afrique du Sud. J'estime que c'est un devoir pour nos banques de participer à ce genre de projet, surtout si l'Afrique du Sud le demande.

Je voudrais terminer par quelques remarques au sujet d'affirmations que j'ai entendues au cours des précédentes interventions. Personne, évidemment, ne met aujourd'hui en doute les mérites de M. De Klerk. Malheureusement, on ne peut pas en dire autant de ses prédécesseurs. Je rappelle que s'il a, certes, subi des pressions internationales assez fortes, il a pris des risques et témoigné de beaucoup de courage.

J'ose espérer que l'Afrique du Sud connaîtra un avenir de paix. Malheureusement, si rien ne change au niveau de l'emploi ou du logement au cours des deux ou trois prochaines années, on peut s'attendre à des troubles sociaux graves. Il faut donc absolument intensifier notre coopération avec ce pays, sans oublier pour autant que d'autres pays d'Afrique ont, eux aussi, des besoins extrêmement urgents. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Raes.

De heer Raes (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, het is vanzelfsprekend dat ook het Parlement een standpunt inneemt over de belangrijke gebeurtenissen die zich onlangs in Zuid-Afrika hebben afgespeeld. De algemene verkiezingen verliepen in betrekkelijke orde en de leiders van de belangrijkste politieke strekkingen spraken verzoenende taal. Dit alles lijkt vrij positief en op het eerste gezicht zouden wij ons kunnen scharen achter een

gezamenlijke tekst, waarover wij naar goede Belgische parlementaire gewoonte alweer niet geraadpleegd werden, zelfs niet benaderd. Wij zouden de tekst van de resolutie dus kunnen steunen indien hij zou vertrekken van objectieve vaststellingen en zijn gevolgtrekkingen realistisch zouden zijn. Wij hebben evenwel fundamentele bedenkingen bij de toelichting van de heer Pataer en mevrouw Maximus, die als inleidende tekst kan worden beschouwd van de resolutie die wij momenteel bespreken. Die toelichting ligt ons niet. Wij hebben geen boodschap aan het zo maar poneren van onbewezen en onbewijsbare standpunten.

Zonder de hele tekst van de toelichting te willen uitbenen, vestig ik toch de aandacht op enkele punten ervan.

Ten eerste, de Zuidafrikanen van Europese afkomst zouden een fundamenteel inhumain stelsel hebben gebruikt om andere Zuidafrikanen te overheersen. Wij geven grif toe dat de « kleine apartheid » onaanvaardbaar was. Maar juist de « kleine apartheid » werd sinds jaren afgebouwd. De thuislandpolitiek had een redelijke kans tot slagen, was er niet de buitenlandse bemoeizucht geweest die bij vele regeringen allesbehalve op idealisme en menslievendheid was gesteund, maar alles te maken had met de Zuidafrikaanse bodemrijkdommen en het strategisch belang van het land.

Ten tweede staat in de tekst van de toelichting dat het apartheidregime gebaseerd was op historische leugens. Welke leugens zijn, wordt niet vermeld, tenzij men aanneemt dat iedereen ervan overtuigd is dat de blanken destijds aan Kaap de Goede Hoop landden en er de hele zwarte bevolking brutaal ontrukten. Wie de geschiedenis van Zuid-Afrika kent, weet dat de eerste nederzettingen in een bijna onbewoond land werden ingeplant en dat vanuit meer noordelijke streken de plaatselijke bevolking, het door blanke inwijkelingen welvarend gemaakte Zuid-Afrika, binnenstroomde. Het is gemakkelijker oppervlakkig over « historische leugens » te praten — het klinkt goed en het zal wel *politically correct* heten — dan te bewijzen wat men beweert.

Ten derde wordt in de toelichting beweerd dat het apartheidregime gedoemd was om volledig in chaos te verstikken. De vraag rijst wie de hoofdverantwoordelijke was voor de dreigende chaos. De opeenvolgende regeringen Malan, Strydom, Verwoerd, Vorster en Botha of eerder het communistische imperialisme dat in Zuid-Afrika een ongemakkelijke maar economisch en strategisch aantrekkelijke prooi zag? Is de merkwuurlijke loopbaan van de Litouwse ex-KGB-kolonel Joe Slovo, die het tot minister van huisvesting heeft gebracht, een onbelangrijk randverschijnsel of ook zo'n historische leugen?

Ten vierde, boudweg wordt in de toelichting vooropgesteld dat al de Zuidafrikanen tot één nationale gemeenschap behoren. Dat is een fraai staaltje van *wishful thinking* of, eenvoudiger gezegd, van goedgelovigen iets wijsmaken. De realiteit is helemaal anders. Alleen al de bitse tegenstellingen tussen de grote zwarte gemeenschappen die tot vele slachtoffers en veel schade hebben geleid, bewijzen dat het één-gemeenschap-begrip een illusie is die niet zomaar in een blijvende realiteit kan worden omgezet, hoe graag de voorstanders van een multiculturele maatschappij dit ook wensen.

Ten vijfde, men stelt dat het ANC de jongste jaren een grondige heroriëntatie heeft doorgemaakt. Dat beweren is eenvoudiger dan bewijzen. Ik geef graag toe dat Nelson Mandela gematigde en vrij verzoenende taal spreekt, maar hij is niet jong meer. Wat zal er gebeuren wanneer hij verdwijnt? Komen er ook dan « geheroriënteerde » ANC-ers aan het bewind, of krijgt de terecht beruchte ex-dame Mandela een nieuwe kans?

Tenslotte wordt in de toelichting beweerd dat men een einde heeft willen maken aan « blind racistisch geweld ». Collega's Pataer en Maximus zeggen niet wie de plegers van dit blind geweld wel waren. In hun geest vooral racistische blanken wellicht. Over de talrijke « halsbandmoorden », toch gepleegd door zwarten op zwarten, wordt niet gehandeld. Is dit alles zo verleden tijd? Ik durf het te hopen, maar kan niet in de toekomst kijken.

Ik kom dan tot het voorstel van resolutie zelf.

De oorspronkelijke tekst werd op een paar plaatsen ten gronde geamendeerd door collega Suykerbuyk, wiens realisme ter zake ik erg waardeer. Zo werd de toekomstige positieve rol van de totaal

overbodig geworden AWEPA vervangen door de zinsnede « alle parlementsleden die zich aan banden met Afrika, bijzonder Zuid-Afrika, gelegen laten ».

Positieve samenwerking met het nieuwe Zuid-Afrika kan alleen maar worden verwacht van een oprecht eerlijke, niet-eenzijdig ideologisch verkleurde ruime samenwerking. Er blijven in de tekst nog voldoende eenzijdig opgestelde passussen over, waardoor men blijvend wil aantonen hoe verwerpelijk het oude bewind wel was. Het zou zelfs verantwoordelijk zijn voor bodemerisie!

Er blijft het positief verwijzen naar de « aanhoudende internationale druk » alsof die alleen ingegeven is door het verlangen naar een broederlijke samenleving, en naar « democratische volksbewegingen », alsof die écht zo democratisch zouden zijn en optreden zoals de resolutie-opstellers het wel graag zouden zien.

Het Vlaams Blok heeft redenen te over om afwijzend te staan tegenover de algemene toon van de resolutie, alvast van sommige delen ervan, afwijzend genoeg om deze resolutie niet goed te keuren.

Wij vergeten nochtans niet de eeuwenoude, in onze geest onverbreekbare banden tussen Vlamingen, Nederlanders en onze stam- en cultuurgelaten in Zuid-Afrika. Elk initiatief dat ertoe strekt de samenwerking tussen de verschillende — de zo verschillende — etnische gemeenschappen en culturen in Zuid-Afrika te bevorderen, verdient de steun van alle mensen van goede wil.

Onze onthouding betekent uiteraard geen onverschilligheid voor de materie maar is wel een uiting van, enerzijds, onze fundamentele kritiek op diverse onderdelen van de resolutie en uiteraard het afwijzen van de toelichting en, anderzijds, van onze wil mee te werken aan een op gang brengen om te onderhouden dialoog met Zuid-Afrika. Of sommigen dat nu wensen of niet, het Vlaams Blok wil en zal op zijn manier tot die dialoog bijdragen! (Applaus.)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion, je la déclare close.

M. Hatry propose l'amendement que voici:

« Au douzième alinéa, après les mots « problèmes environnementaux importants », supprimer les mots « qui sont... banlieues noires. »

« In het twaalfde lid, na de woorden « aangezien er belangrijke milieuproblemen bestaan », de woorden « voor een groot deel... in de zwarte townships » te doen vervallen. »

Cet amendement est-il appuyé? (Plusieurs membres se lèvent.)

Cet amendement étant régulièrement appuyé, il fera partie de la discussion.

Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer (SP). — Mijnheer de Voorzitter, ik betreurt dat de heer Hatry hier niet meer aanwezig is, al was het maar om mijn antwoord te kennen op zijn amendement dat hij al tijdens de bespreking heeft toegelicht.

Sta mij toe uiteen te zetten waarom het niet wenselijk is het amendement van de heer Hatry goed te keuren. Blijkbaar heeft de heer Hatry de bewuste zinsnede van de resolutie niet aandachtig gelezen. In het twaalfde lid wordt duidelijk gezegd dat de milieuproblemen « voor een groot deel » als direct gevolg van de apartheid kunnen worden beschouwd. Dit wil met andere woorden zeggen dat zij er dus niet uitsluitend het gevolg van zijn. De heer Valkeniers heeft ons zelfs gedeeltelijk gelijk gegeven door te zeggen dat het gebruik van pesticiden pas is ontstaan door de groei en de bloei van de Bantoestans.

In andere delen van Afrika is het wellicht nog erger gesteld met het milieu. Dit heeft precies te maken met de eigenheid van Zuid-Afrika, waar eerste en derde wereld samen aanwezig zijn. Voor zover daar ook de eerste wereld bestaat, is het onaanvaardbaar dat bepaalde milieuschadelijke factoren, die door de apartheid mede in de hand werden gewerkt, verder kunnen blijven bestaan. (Protest van de heer Valkeniers.)

De Voorzitter. — Mijnheer Valkeniers, het is niet de bedoeling de discussie te heropenen. De heer Pataer heeft alleen willen toelichten waarom hij de Senaat vraagt het amendement van de heer Hatry niet aan te nemen.

De stemming over het amendement wordt aangehouden.

Le vote sur l'amendement est réservé.

De aangehouden stemming en de stemming over het voorstel van resolutie hebben later plaats.

Il sera procédé ultérieurement au vote réservé ainsi qu'au vote sur la proposition de résolution.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (Assentiment.)

De Senaat vergadert opnieuw vanmiddag om 14 uur.

Le Sénat se réunira cet après-midi à 14 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 12 h 40 m.)

(La séance est levée à 12 h 40 m.)